МІНСКАЯ ПРАЎДА

Газета заснавана 1 лістапада 1950г.

Чацвер, 19 мая 1994 года | № 51 (10751) | Цана 100 руб.

СУСТРЭЛІСЯ СЕЯЛКА І АКУЧНІК

Май — пара вялікіх клопатаў для селяніна. Як ідуць сёлета справы на палетках вобласці? З такім пытаннем наш карэспандэнт звярнуўся да намесніка старшыні абласнога аб'яднання па вытворчасці і нарыхтоўках раслінаводчай прадукцыі А.С.Ломшы.

— Яравымі культурамі на 17 мая было занята ўжо амаль 90 працэнтаў плошчаў, — сказаў Аляксандр Сяргеевіч. — Збожжавыя і зернебабовыя размешчаны на 98 працэнтах палеткаў. Не пасеяна толькі позняя культура — грэчка. Пасаджана 89 працэнтаў бульбы да запланаванага.

Сяўба ўсіх культур праходзіць, як правіла, у аптымальныя тэрміны. І што характэрна, гаспадаркі Клецкага, Нясвіжскага, Стаўбцоўскага і некаторых іншых раёнаў ужо закончылі працаваць. Аднак, маючы насенне, знаходзяць плошчы і працягваюць пасадку клубняў. Закончана сяўба льну, і, напрыклад, у Лагойскім раёне яго пасеялі на 16 працэнтаў больш плана, у Любанскім — на 6. Гэта прыемна.

А вось з рапсам складанае становішча. Пасевы азімага займалі 12 тысяч гектараў. Аднак яны амаль поўнасцю загінулі. Паўстала неабходнасць перасеяць плошчы яравым, бо пакінуць вобласць без алейнай сыравіны немагчыма. Перасеяна 7,5 тысячы гектараў. З разуменнем аднесліся да гэтай праблемы хлебаробы калгасаў "Рассвет" Любанскага і "Свіслач" Пухавіцкага раёнаў, дзе перасеяна адпаведна 200 і 150 гектараў. 130 гектараў перасеяў калгас імя Ульянава Клецкага раёна. А вось гаспадаркі Уздзенскага раёна яравым рапсам занялі толькі 48 гектараў, Смалявіцкага — 60, а, напрыклад, Старадарожскага — увогуле нічога.

Радуе, што ў многіх раёнах спецыялісты ўважліва ставяцца да пасеваў траў. Іх пасеяна ўжо на 82 працэнтах запланаваных плошчаў.

Хаця яшчэ сяўба не закончылася, пачаўся догляд пасеваў. Яравыя прапалоты на 25 тысячах гектараў.

Іван АБАБУРКА.

ДЭКАРАЦЫІ Ў ШАХЦЕ

Забоі Першага рудніка вытворчага аб'яднання "Беларуськалій", дзе не так даўно залягалі магутныя пласты сільвініту, сёння выкарыстоўваюцца як лячэбніца для хворых астмай, бранхітам.

А нядаўна шахты ветэрана-рудніка ператварыліся ў здымачную пляцоўку.

"Беларусьфільм" на паўкіламетровай глыбіні здымае карціну "Шляхціц Завальня". У аснове сюжэт — казачны матыў. А казачнага ў саляных забоях даволі многа.

Варта толькі пасвяціць ліхтарыкам на сільвінітавую сцяну, як яна тут жа заблішчыць тысячамі розных чароўных агеньчыкаў.

У галоўнай ролі — вядомы акцёр Уладзімір Гасцюхін.

(Наш кар.)

ВЕРНУТА ГІСТАРЫЧНАЯ НАЗВА

Пастановай Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь вёсцы Калініна, што знаходзіцца на тэрыторыі Ісернскага сельсавета Слуцкага раёна, нядаўна была вернута яе гістарычная назва — Панічы.

ПА ДЗЯРЖАЎНЫХ РАСЦЭНКАХ

Два гады назад 30 чалавек з адной брыгады аб'ядналіся ў малое прадпрыемства з мэтай самастойна будаваць аб'екты.

Пачыналі практычна з нуля, назбіралі 50 тысяч рублёў, якія з'явіліся фінансавай асновай работ малога прадпрыемства "Будмантаж", што зарэгістравана ў Мар'інай Горцы. Летась ужо выканана будаўніча-мантажных работ на 1,5 мільярда рублёў.

Дырэктар прадпрыемства Мікалай Мікалаевіч Паўлючэнка застаўся верны свайму прынцыпу: раз малое прадпрыемства — будаўнічае, яно і павінна будаваць, а не займацца перапрадажам.

— Мы працуем па дзяржаўных расцэнках, — гаворыць Паўлючэнка. — А між тым тэмпы нашага будаўніцтва значна апярэджваюць дзяржаўныя. Задаволены заказчык і якасцю. Але зарплата ў нашых будаўнікоў усё ж большая, чым на дзяржаўных прадпрыемствах. Мы да мінімуму скарацілі кіраўнічы апарат. Начальнік участка і прараб, і майстар. Ні разу не карысталіся крэдытамі. Работ выканалі зараз на 500 мільёнаў. Аднак ад генпадрадчыка грошай не дачакацца. Між іншым і матэрыялы па субпадраду яны павінны забяспечыць на 95 працэнтаў. У нас мы працуем на сваім. Няма перадаплаты. У выніку малое прадпрыемства стратнае, "з'ядае" інфляцыя.

У сённяшніх умовах грошы павінны напраўляцца субпадрадчыку. Самастойнасць патрабуе ад нас вялікай працавітасці і ініцыятывы.

— Да гонару Паўлючэнкі, ён спраўляецца з цяжкасцямі, арганізоўвае эфектыўную работу будаўнікоў.

Аліна ГРЫШКЕВІЧ.
г.Мар'іна Горка.

"ВЕРА" — СЫН "ВЕРЫ"

Адразу растлумачым: "Вера" — гэта магазін у цэнтры Старых Дарог. Адкрыла яго вытворча-камерцыйная фірма "Вера", якой кіруе сучасны, здольны камерсант А.П.Шулік.

Таму хаця існуе гэты камерцыйны магазін лічаныя месяцы, ён стаў, бадай, самай папулярнай гандлёвай кропкай горада.

Па-першае, сюды прыемна зайсці: навокал люстры, чысціня і парадак, ветлівыя прадаўцы. Па-другое, тут, як правіла, значна большы выбар тавару, чым у дзяржаўных крамах. Да таго ж, ён таннейшы. Бо кіраўніцтва фірмы бярэ тавары непасрэдна ў вытворцаў, без усякіх пасрэднікаў. Нярэдка яны абменьваюцца на ўласную прадукцыю, бо "Вера" вырабляе і грыбы марынаваныя, і салёныя яблычныя, і розныя іншыя далікатэсы.

— Два і больш мільёны выручкі за дзень — для нашага магазіна з'ява звычайная, — гаворыць Аляксандр Пятровіч. — Гандлёвыя накруткі мы імкнёмся рабіць невялікія, а мець выгаду за кошт больш інтэнсіўнага абароту сродкаў. Што выгадна і для нас, і для пакупніку.

Пабольш бы такіх прадпрымальнікаў.

■ Госці рэдакцыі

Анатоль Саматохін:

Наш асноўны кліент — АПК

Раней было проста. Калі ў каго завяліся "лішнія" грошы, той ішоў у ашчадную касу і клаў іх на кніжку, атрымліваючы два працэнты гадавых, а за тэрміновыя ўклады — тры. Гэтым усе нашы веды аб банкаўскай дзейнасці і абмяжоўваліся. А цяпер на кожным кроку заклікі-аб"явы: "Толькі ў нас вы можаце атрымаць надзейную абарону свайго капіталу. Выплачваем 300, 500 і нават 1.000 працэнтаў гадавых. Не ўпусціце свой шанц разбагацець"

Паслухаеш рэкламу, і міжволі закружыцца галава: адзін банк лепшы за другі. У які ісці, каму даверыць свае рублі? Рызыка ж вялікая, паколькі яны камерцыйныя, за вынікі іх дзейнасці дзяржава не адказвае. А раптам "прагараць"? Тады "плакалі" твае грошы.

— Нясіце да нас — і ў вас не будзе балець галава за іх захаванасць, — параіў нам госць рэдакцыі — старшыня праўлення Мінскага банка Беларускага акцыянернага "Белаграпрамбанка" **А.А.САМАТОХІН.** — Статутны фонд банка — 26 мільярдаў рублёў. У нас дзевяць тысяч гаспадарак, прадпрыемстваў, арганізацый, фірм трымаюць свае грошы. І прыватныя асобы карыстаюцца нашымі паслугамі.

— Значыць, Анатоль Аляксандравіч, вы сталі канкурэнтам Ашчаднага банка?

— Дакладней, нейкім чынам дапамагаем яму абслугоўваць насельніцтва. Ды ў нас і больш шырокі аб"ём аказваемых паслуг. Навошта чалавеку кудысьці ехаць, каб пакласці свае грошы на кніжку, калі яму прадастаўляецца магчымасць зрабіць гэта, як гаворыцца, не адыходзячы ад касы. Пакуль жыхарыМіншчыны даверылі нам мільярд сваіх рублёў. Лічым, што мала. У кожным раёне вобласці расшыраем пункты прыёму ад іх укладаў. Увогуле ж наш асноўны кліент — аграпрамысловы комплекс. Крэдыты атрымліваюць калгасы і саўгасы, перапрацоўчая прамысловасць, спажывецкая кааперацыя і іншыя калектывы. Мы выдалі нямала мільярдаў рублёў, аднак просяць і просяць яшчэ.

— Вашых кліентаў не стрымлівае і высокая стаўка, пад трыста працэнтаў гадавых?

— Яе вызначае Нацыянальны банк. Ён выдзяляе нам рэсурсы для фінансавання мэтавых праграм, за якія мы абавязаны заплаціць яму 210 працэнтаў. Каб хоць неяк апраўдаць свае затраты, звязаныя з абслугоўваннем кліентаў, маем права дабавіць адзін працэнт. У цэлым жа за мінулы год наша стаўка атрымалася 67 працэнтаў.

— А калі прыватная асоба папросіць пазыку?

— Адмовім: нявыгадна, і вось па якой прычыне. Згодна з законам, пазыка выдаецца пад нізкі працэнт. Ашчаднаму банку дзяржава кампенсуе панесеныя пры гэтым страты, а нам — не.

— Затое камерцыйныя структуры знаходзяць у вас падтрымку.

— Яны размясцілі ў нас у два разы больш сваіх сродкаў, чым атрымалі нашых крэдытаў. Ад такой аперацыі прамая выгада нам і тым, каму мы гэтыя свабодныя сродкі выдаём. Грошы павінны ўвесь час знаходзіцца ў абароце. Галоўнае — плацежаздольнасць кліентаў. Нярэдка гаспадаркі не могуць своечасова разлічыцца, паколькі на іх рахунку — капейкі. Як тут быць? Аб"яўляць банкрутам і распрадаваць іх маёмасць, каб вярнуць хоць частку доўгу? Будзем ставіць пытанне аб далейшым лёсе стратных калектываў. Патрабаваць ад іх план канкрэтных дзеянняў — як і за кошт чаго думаюць яны выбірацца з фінансавага тупіка.

— А калі не выберуцца?

— Той, хто і далей думае жыць у доўг, спадзеючыся на яго спісанне, моцна памыляецца. Законы рынку жорсткія. Не ўмееш рэнтабельна працаваць, закрывай сваю вытворчасць, уступай месца другому. Скажыце, а вы самі змаглі б добраахвотна цярпець нястачу з-за таго, што ўсё аддаяце суседу ці знаёмаму, які і пальцам не паварушыць, каб самому штосьці зарабіць на пражыццё? Мы не дабрачынная арганізацыя, не хочам трымаць нахлебнікаў. Інакш можам разарыцца і тым самым падвядзём сваіх акцыянераў і кліентаў...

Мы прывялі толькі асноўныя фрагменты гутаркі з госцем рэдакцыі А.А.Саматохіным, якая зацягнулася на некалькі гадзін. Адбыўся зацікаўлены абмен думкамі аб ролі банкаўскай службы ў гаспадарчым механізме, рэфармаванні эканомікі рэспублікі. Вырашана такое творча-дзелавое супрацоўніцтва мацаваць і ўсямерна развіваць.

Пётр СІДАРОВІЧ,
рэдактар сацыяльна-эканамічнага аддзела.

■ Мясцовая ўлада: дзень за днём

БАГАТЫ, ПАБУДУЙ КВАТЭРУ БЕДНАМУ

Як гэта прынята ў Германіі. Не выключана, што калі-небудзь так будзе і ў Заслаўі...

І зноў — эксперымент. І зноў — Заслаўе. Толькі на гэты раз у якасці "паддоследнага" — душашчыпальнае пытанне з жыллём. Якога, як вядома, заўсёды не хапала. А цяпер, відаць, не хапае тым больш. У гэтай сітуацыі таму-сяму з заслаўчан можна крышачку пазайздросціць, таму што...

Але не будзем забягаць наперад. Вынік жыллёвага эксперымента прадэманструе само жыццё. А пра яго сутнасць я даведалася ад старшыні Заслаўскага гарвыканкома Васіля Рыгоравіча БАРАНАВА.

— Як вядома, будаўніцтва дзяржаўнага жылля згортваецца хуткімі тэмпамі. А чэргі на яго атрыманне ў гэтай сітуацыі, наадварот, разгортваюцца, і не менш паскорана. Скажам, у нас на чарзе (агульная, ільготная, плюс тыя, хто мае права без чаргі атрымаць кватэру) чалавек семсот. Хто з іх чаго дачакаецца, у сённяшніх умовах прагназіраваць — будзем шчырыя! — не ўяўляецца магчымым. Можна, зразумела, прапанаваць гэтым людзям заняцца індывідуальным будаўніцтвам ці ўступаць у жыллёва-будаўнічыя кааператывы. Але пры нашай беднасці дзе чалавек возьме грошы? Патрэбен крэдыт. Але дзе тыя крэдыты?..

Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі і інстытут "Белжылпраект" выступаюць ініцыятарамі правядзення эксперымента па дэманапалізацыі жылля. Карацей, не памылюся, калі скажу, што гаворка ідзе аб новай жыллёвай палітыцы. Літаральна на днях мы атрымалі распараджэнне Саўміна ад 28 красавіка, падпісанае В.Кебічам. "Лічыць мэтазгодным, — абвяшчае яно, — апрабаваць у гэтым годзе ў г. Заслаўі Мінскай вобласці сістэму дзяржаўнага субсідзіравання будаўніцтва, набыцця, утрымання жылля і аплаты камунальных паслуг..."

— І як гэта будзе выглядаць на справе?

— Ну, калі больш падрабязна... Скажам, на сённяшні дзень усе мы плацім квартплату — і багацейшыя, і бяднейшыя — па адзінаму прынцыпу. Але фактычныя затраты на наша жыллё складаюць куды большую суму, чым мы ўносім за яго. А розніца паміж гэтымі сумамі даплачваецца з гарадскога бюджэту. Напрыклад, сёлета па Заслаўю датацыя складае два з паловай мільярды рублёў. Дык вось, эксперымент мае на ўвазе "перакрэсліць" гэтую ўраўнілаўку. Вызначаюцца катэгорыі людзей, якія будуць уносіць усю суму кватэрнай платы — без датацыі з боку дзяржавы. А зэканомленую такім чынам дзярждатацыю мяркуецца аддаць грамадзянам з малымі даходамі на членаў сям'і. Аднак гэта зусім не азначае, што маламаёмныя людзі атрымаюць грошы прама ў рукі. На іх імя будзе адкрыты асабовы рахунак. Вось калі там накопіцца сума, не меншая за пяцьдзесят працэнтаў ад патрэбнай для будаўніцтва кватэры, чалавек можа ўступіць у жыллёва-будаўнічы кааператыў. Менавіта такое будучае нас чакае ў выпадку, калі эксперымент удасца. Дарэчы, гэты прынцып з поспехам выкарыстоўвае ў сябе Германія, а таксама некаторыя іншыя развітыя краіны.

— Карацей, на "багаты—бедны разлічыся!" Хто, дарэчы, і па якіх крытэрыях зоймецца падзелам?

— Ніхто і ні па якіх. Для Заслаўя прыдуманы палегчаныя ўмовы. Каб ушчэнт не напалохаць насельніцтва, нам, як першапачаткоўцам новай справы, дазволена не дыферэнцыраваць квартплату. Мяркуецца прадставіць даныя ў Саўмін з мэтай атрымаць цэнтралізаванае фінансаванне.

— Відаць, Заслаўю пашанцавала. Чаму ўсё ж такі менавіта Заслаўе?

— Ды таму, што ва ўмовах дэфіцыту дзяржаўных грошай тут ёсць магчымасць абысціся без вялікіх затрат. Зручная "геаграфія". Ёсць гатовыя праекты жылых дамоў і пляцоўкі з інжынернымі сеткамі, што значна змяншае кошт будаўніцтва.

— Эксперымент — пакуль што толькі задумка?

— Зусім не. Стадыя размоў закончылася, пачынаюцца канкрэтныя справы. Створана рабочая група, у склад якой увайшлі адказныя работнікі Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі, праектнага інстытута, Заслаўскага гарвыканкома, а таксама прадстаўнікі фірм з Германіі, дзе, як я ўжо адзначаў, эксперымент паспяхова ўкаранёны ў жыццё.

Рабочая група, у адпаведнасці з распараджэннем Савета Міністраў, правяла нараду ў Заслаўі. Мы пачалі растлумачальную работу з насельніцтвам. Мяркуецца, што работнікі ЖКГ і эксплуатацыйных арганізацый нашага горада выедуць у Германію. І ў другім паўгоддзі пачнём будаўніцтва жылля з улікам сістэмы дзяржаўнага субсідзіравання.

— Васіль Рыгоравіч, каго ўсё-такі лічыць завадатарам гэтай справы?

— Найвастрэйшыя жыллёвыя патрэбы вымусілі пайсці на такі крок. Мясцовая ўлада і Мінжылкамунгас праявілі ініцыятыву, а ўрад падтрымаў яе. Згодна з яго рашэннем, у студзені 95-га года нам трэба будзе абагульніць атрыманыя вынікі і ўнесці ў Саўмін прапановы аб укараненні гэтай сістэмы.

Гутарыла
Інеса Петрусевіч.
г. Заслаўе.

■ Палітычны барометр

Бюлетэні пад кантролем

Чым бліжэй лёсаносны для рэспублікі дзень выбараў першага Прэзідэнта Беларусі, тым часцей гучаць апасенні наконт падтасоўкі вынікаў галасавання.

Цэнтральная камісія паведамляе, што назіральнікі ад розных палітычных партый і рухаў будуць дапушчаны на ўсе выбарчыя ўчасткі, у тым ліку і на створаныя ў воінскіх часцях, следчых ізалятарах, бальніцах. Праўда, у месцы, дзе гэта звязана з асобым рэжымам, звесткі аб назіральніках трэба падаць загадзя.

Што ж датычыць выбарчых бюлетэняў, то абласныя друкарні пачнуць іх друкаваць 2 чэрвеня, а ўжо да 12 чэрвеня яны павінны быць на выбарчых участках.

— Колькасць бюлетэняў абмежаваная, — заявіў сакратар Цэнтральнай камісіі па выбарах Прэзідэнта рэспублікі Іван Ліхач. — І хоць мы добра разумеем, што ўсе ўнесеныя ў спісы галасаваць не прыйдуць, бюлетэні будуць надрукаваны па колькасці выбаршчыкаў плюс 5 працэнтаў, што называецца, на ўсякі выпадак. Кантроль будуць ажыццяўляць абласныя камісіі па выбарах.

РСПС аб вызваленні і сімволіцы

Рух за дэмакратыю, сацыяльны прагрэс і справядлівасць накіраваў пісьмо Старшыні Вярхоўнага Савета Мячэславу Грыбу і Старшыні Савета Міністраў Вячаславу Кебічу, у якім прапаноўваецца тэрмінова склікаць нечарговую сесію парламента для разгляду пытання аб дзеючай сімволіцы Рэспублікі Беларусь, таму што яна "зневажае памяць загінуўшых і жывых удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны, паколькі выкарыстоўвалася мясцовымі памагатымі акупантаў" і ўваходзіць "у абуральную супярэчнасць са зместам свята" 50-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

У пісьме змяшчаецца напамін, што з просьбай адмяніць дзеючую сімволіку звярнуліся да кіраўніцтва рэспублікі ветэраны Вялікай Айчыннай. "Воля ветэранаў свяшчэнная, паколькі ўсё тое, што мае сёння народ Беларусі, уключаючы само жыццё, — вынік іх самаадданых намаганняў і крыві, пралітай за гонар, незалежнасць і само існаванне Айчыны", — гаворыцца ў пісьме.

БЕЛІНФАРМ.

*Майстар-умелец Сямён Сямёнавіч **Кішкель** жыве ў вёсцы Княгініна Мядзельскага раёна. Шмат гадоў у мясцовай школе ён быў настаўнікам, вучыў сваіх выхаванцаў умела і прыгожа працаваць. У яго ёсць шматлікія ўзнагароды з Расіі, Злучаных Штатаў Амерыкі, Уругвая, іншых краін свету.*

Фота Мікалая Амельчанкі.

Крымінал-тэлетайп

СМЕРЦЬ СМЕРЦЬ ДАГАНЯЕ

Чарговы раз прычынай трагедыі стала ўжыванне спіртнога. У вёсцы Шынкі Крупскага раёна пасля застолля сужыцель захацеў правучыць сваю каханку. Моцна збіў яе, а потым лёг спаць. Калі раніцай прачнуўся, то ўбачыў, што сужыцелька памерла. Тады не доўга думаючы ён таксама вырашыў пакончыць з сабою — павесіўся.

НАЧНОЕ РАНДЭВУ

Дзяўчына, навучэнка медвучылішча, вярталася пасля дыскатэкі адна дахаты. Час пераваліў за поўнач. На вуліцы Астроўскага ў Дзяржынску яе сустрэў невядомы хлопец на веласіпедзе. Ён зацягнуў дзяўчыну ў сад і згвалтаваў.

ЗБРОЯ — НАРАСХВАТ

Барысаў. Каля васьмі гадзін вечара на вуліцы Заводскай злачынец зрабіў напад на мужчыну, які ішоў на службу па ахове аб"екта, паваліў яго на зямлю і забраў рэвальвер з 7 патронамі. Пацярпеўшы — стралок стралкова-пажарнай каманды.

БЯДА АД КУРЭННЯ

У Смалявіцкім раёне ў вёсцы Шпакоўшчына ўзнік пажар. Загарэўся дом трактарыста вытворча-камерцыйнай фірмы "Пратон". Агнём знішчаны дом, загінуў гаспадар.

Эксперты мяркуюць: прычынай пажару стала курэнне ў пасцелі.

МАШЫНЫ Ў ЦАНЕ

Аб"ектам зладзейскага нападу стаў ільнозавод, які знаходзіцца ў пасёлку Чырвонае Маладзечанскага раёна. І хоць яго ахоўвае вартаўнік, гэта не перашкодзіла зладзеям праламаць дах і залезці ў гараж. Там яны знутры адчынілі дзверы і выехалі за прахадную на новенькай службовай аўтамашыне ГАЗ-31039.

З 11 па 15 мая ў вобласці ўчынена 91 злачынства. З іх 2 забойствы, 4 цяжкія цялесныя пашкоджанні, 2 згвалтаванні, 19 крадзяжоў дзяржаўнай і 51 — асабістай маёмасці. 13 дарожна-транспартных здарэнняў. 4 чалавекі загінулі, 11 — паранены. 23 пажары. 2 чалавекі загінулі ў агні. Скончылі жыццё самагубствам 8 чалавек.

Ірына АНДРЭЕВА.

■ Акцыянернае таварыства "Забудова"

Плакаць не трэба ,

бо няма каму выціраць слёзы

Сёння ўжо нікога не здзівіш навіной, што на тым ці іншым прадпрыемстве спад наблізіўся да гранічных межаў.

— Праўда, і плакаць тут не трэба, бо няма каму выціраць слёзы, паколькі ўся народная гаспадарка рэспублікі апынулася на краі бездані, — зазначыў намеснік генеральнага дырэктара акцыянернага таварыства "Забудова" па камбудаўніцтву І.І.Някрасаў.

Як бы развіваючы яго думкі, другі намеснік генеральнага — дырэктар па эканоміцы і фінансах Г.А.Бармаш спасылаўся на неплацяжы, інфляцыю, рэзкае падзенне курса разліковага білета Нацыянальнага банка, што яшчэ больш ускладняе эканамічнае становішча і ўсё глыбей засмоктвае ў багну крызісу.

Не толькі развал Саюза, разрыў гаспадарчых сувязей садзейнічаў гэтаму, як нас спрабуюць пераканаць. Проста няма цвёрдага ўсведамлення і аб'ектыўнай ацэнкі сённяшняй сітуацыі, не хапае смеласці прызнаць сваё няўменне стварыць сапраўды рыначныя ўмовы для работы. Тры гады праводзім рэформы, а нічога канкрэтнага не маем. Практычныя дзеянні падмяняюцца дэмагогіяй. Адзінае, у чым дасягнулі «поспеху», — забіраць у вытворцаў амаль усе яго даходы, забываючы пры гэтым, што авечку трэба стрыгчы, а не здзіраць з яе шкуру. Падаткі і іншыя плацяжы ў бюджэт і пазабюджэтныя фонды наблізіліся ўжо ў прамысловасці да 75—80 працэнтаў адносна прыбытку. Сабе фактычна нічога не застаецца, хаця ўсё больш востры характар набываюць пытанні інвестыцый, далейшага сацыяльна-эканамічнага развіцця калектываў.

І як не пагадзіцца з маім субяседнікам Ганнай Архіпаўнай, што ім у падобных умовах нармальна працаваць немагчыма: напружанае фінансавае становішча, здараюцца перабоі ў разліках з пастаўшчыкамі, субпадрадчыкамі і бюджэтам. Але ж у «Забудове» не плачуць, не спадзяюцца на дапамогу ўлад ці добрага багатага дзядзькі, а робяць канкрэтныя крокі.

Беручы пад увагу, што ўсеагульнае падзенне эканомікі будзе працягвацца і далей, барацьбу за выжыванне тут вядуць у розных напрамках.

Міжгаспадарчае вытворчасць — а таварыства аб'ядноўвае звыш трыццаці прадпрыемстваў і арганізацый, звязаных з капітальным будаўніцтвам, камерцыяй і гандлем, — дае шырокую прастору для манеўру.

Стварэнне шэрагу прадпрыемстваў малых формаў дазваляе паменшыць не толькі колькасць рабочых месц, але і вырашаць праблемы развіцця сацыяльнай інфраструктуры пасёлка Чысць. Асвойваюць новыя вытворчасці і вырабы, шукаюць рынкі збыту за межамі рэспублікі.

Як гаворыцца, на адным страчваюць, на другім знаходзяць. Калі ў выпуску будматэрыялаў і індустрыяльным домабудаванні для насельніцтва дапушчаны невялікі спад, то гандлёва-камерцыйная дзейнасць рэзка ўзрасла. Рознічны і аптовы тавараабарот за год склаў 2.392 мільёны рублёў, а валавы даход — 644 мільёны...

Гандаль гандлем, але ж прафілюючым напрамкам у «Забудове» з'яўляецца вытворчасць будматэрыялаў і жыллёвае будаўніцтва. На іх і прыпадае асноўная частка балансавага прыбытку — яго атрымана за мінулы год 1.618 мільёнаў рублёў.

Вось так і збіраюцца ў скарбонку таварыства грошы, каб утрымацца на заваяваных пазіцыях, не знізіць дасягнутых тэмпаў. Хаця і цяжка, але калектыў «Забудовы» больш-менш моцна трымаецца на нагах. У асноўным забяспечана загрузка прадпрыемстваў, удалося захаваць рабочыя месцы. Значныя сумы інвестыцый накіраваны на стварэнне новых магутнасцей і аб'ектаў жыллёвага і сацыяльна-культурнага прызначэння.

Так, напрыклад, летась меркавалася здаць 28,7 тысячы квадратных метраў жылля, а ўзялі амаль 30 тысяч.

На сёлетні год вытворчая праграма сфарміравана, можна сказаць, на леташнім узроўні. Неабходна выканаць будаўніча-мантажных работ па генпадраду на 12 мільярдаў рублёў, у тым ліку ўласнымі сіламі — 10,2 мільярда. Аб'ём таварнай прадукцыі прамысловасці складае 4.300 мільёнаў рублёў.

Лічбы ўзяты не са столі, а эканамічна абгрунтаваныя, з улікам рэальных магчымасцей кожнага падраздзялення. І ў тым, што намечанае будзе выканана, ніхто не сумняваецца. Трывожыць калектыў іншае.

Зараз на базе вытворчага комплексу «Забудовы» ўзводзіцца домабудаўнічы камбінат, які ўключае пяць заводаў — газабетонных канструкцый магутнасцю 200 тысяч кубічных метраў у год, па выпуску чарапіцы (20 мільёнаў штук), ванны (50 тысяч тон), сухіх сумесей і сталярных вырабаў. Ён створыцца на аснове навейшых замежных тэхналогій. Дамы з газабетону будуць мець палепшаныя цеплатэхнічныя ўласцівасці, якія забяспечаць эканомію расходу паліўна-энергетычных рэсурсаў пры эксплуатацыі жылля. Прадукцыйнасць працы пры іх будаўніцтве, у параўнанні з буйнаблочным, узрастае на 20—25 працэнтаў.

Паяўленне камбіната ў Чысці звязана з вядомым нашых вобласці з Германіі. Аб'ём інвестыцый з нямецкага боку — 212 мільёнаў марак. На «Забудову» ўскладзена выкананне будаўніча-мантажных работ на шэрагу аб'ектаў вытворчага прызначэння і інфраструктуры пасёлка. У канцы мінулага — пачатку сёлетняга года Савет Міністраў і Нацыянальны банк рэспублікі разглядалі пытанне аб выдзяленні акцыянернаму таварыству крэдыту. Праўда, затраты вызначаліся па цэнаўтвараючых фактарах, якія дзейнічалі на той момант. Без уліку каэфіцыентаў, якія б хоць неяк змаглі кампенсаваць галапіруючы рост цэн на будматэрыялы. Да таго ж, пераважная частка абсталявання набываецца ў Расіі. Курс рубля да «зайчыка» за апошнія чатыры-пяць месяцаў узрос больш чым у тры разы. Вось чаму першапачатковая сума затрат амаль падвоілася. А тут яшчэ трэба некалькі мільярдаў і для будаўніцтва газаправода Маладзечна-Чысць.

Улічваючы важнасць будоўлі, думаецца, дадатковыя сродкі знойдуцца, і домабудаўнічы камбінат увойдзе ў строй дзеючых у чацвёртым квартале 1995 года, як прадугледжана кантрактам.

Зараз распрацоўваюцца праекты індывідуальных жылых дамоў. Планіроўка іх, архітэктурнае афармленне забяспечаць прыгожы выгляд, вельмі зручныя ўмовы для пражывання (больш падрабязна аб гэтых дамах раскажам крыху пазней). Магутнасці камбіната — адна тысяча катэджаў у год. Пытанне ў тым, дзе іх «пасадзіць». Ні ў адным раёне вобласці яшчэ не выдзелены пляцоўкі для «прапіскі» чысцінскіх дамоў. Сабак не кормяць тады, калі ідуць на паляванне. Ужо цяпер трэба мець праграму дзеянняў на перспектыву. Дакладна ведаць, у якім месцы Міншчыны і колькі адводзіцца «Забудове» зямлі пад будаўніцтва жылля, аб'ектаў сацыяльна-бытавога і культурнага прызначэння. Штосьці не чуваць тут голасу і створанай аблвыканкомам камісіі па каардынацыі ўсіх работ на ўзвядзенні Чысцінскага домабудаўнічага камбіната, а таксама для аператыўнага вырашэння ўзнікаючых праблем.

Пётр СІДАРОВІЧ.

■ Расказ відавочцы

ДОБРЫ ДЗЕНЬ, ЗЯМЛЯ ЦАЛІННАЯ

Сёлетняй вясной спаўняецца 40 гадоў з часу масавага асваення цалінных і абложных зямель Казахстана, Алтайскага і Краснаярскага краёў, Паволжа, Урала, Омскай вобласці і іншых рэгіёнаў былога СССР. На асваенне цаліны па камсамольскіх пуцёўках паехалі тысячы добраахвотнікаў з усіх рэспублік. Шмат моладзі адправілася туды і з Беларусі. Гэта быў усенародны подзвіг. Шкада, што аб ім сёння забываюць, як паступова забываюць пра подзвігі тых, хто ў час Вялікай Айчыннай вайны адстаяў свабоду і незалежнасць Радзімы. У гэтым я пераканаўся асабіста.

Жыву цяпер у хаце, якая патрабуе рамонту. Звяртаўся ў самыя розныя інстанцыі, каб набыць матэрыялы. Адказ адзін: дапамогу аказаць не можам...

Першыя цаліннікі перажылі шмат цяжкасцей. Голы стэп іх сустракаў вясной буранамі і снегам. Жыллём былі палаткі, юрты, вагончыкі. Замест саўгаса знайшлі ўбіты ў зямлю калок з назвай будучай гаспадаркі. Не хапала тэхнікі. Працавалі ў асноўным на трактарах ДТ-54, МТЗ-2, МТЗ-5, якія не былі разлічаны для работы ва ўмовах цаліны.

Зімой даймаў холад, а ўлетку — пыл і спякота. Цалінная зямля неахвотна паддавалася акультурванню. Трактары часта выходзілі са строю, ламаліся плугі і іншыя сельгасмашыны. Патрэбна была больш магутная тэхніка. У выніку — невысокая прадукцыйнасць працы і часам дрэнная якасць выканання палявых работ.

У першы год знаходжання на цаліне я больш як месяц працаваў на сяўбе. (Прыехаў у саўгас "Азёрны" Кзылтускага раёна Какчэтаўскай вобласці ў красавіку 1955 года пасля службы ў арміі). Вясной зямля невыносна пылела. Часам не было відаць трактара. Тэмпература паветра часам узнімалася да 30 градусаў. Пад вечар, на змену пылу і спякоце, таўкліся камары. Яны насіліся хмарамі, да крыві ссякалі рукі і твар. Даводзілася апранаць на сябе мяшкі, выразаўшы ў іх дзіркі для вачэй.

Насенне ў сеялкі загружалі вёдрамі або мяшкамі. За дзень даводзілася падносіць да сеялкі да 200 мяшкоў.

Не хапала пітной вады. Здаралася — пілі ахаладжаную ваду з радыятара. Вечарам часам не было чым памыцца. Твар і рукі абціралі вільготным ручніком і клаліся спаць. Спалі ў абутку і вопратцы. Напачатку не мелі пасцеляў... Праявілі знаходлівасць: з мяшкоў пашылі матрацы, "коўдры", падушкі, набілі іх мінулагоднім кавылём.

За дзень стамляліся неверагодна. Вялікім святам для нас быў дождж. Але гэта здаралася вельмі рэдка. У час дажджу ўсе трактары выходзілі на ворыва. У арміі я быў танкістам, добра вывучыў танк Т-34, а таму, аказаўшыся на цаліне, часта замяняў трактарыста.

З чым не было складанасцей, дык гэта з харчаваннем. Кармілі вельмі добра. У магазінах прадуктаў было шмат.

Не ўсе цаліннікі вытрымлівалі цяжкасці. Многія праз месяц ці два паехалі назад. Засталіся найбольш стойкія. Асабліва ўдзельнікі вайны, дэмабілізаваныя воіны Савецкай Арміі, сельская і гарадская працоўная моладзь. Тых, хто ад'язджаў, называлі "мамкінымі сынкамі".

У нашым саўгасе засталося 16 землякоў-беларусаў. Многія з іх жывуць там і цяпер. Сярод іх ураджэнец вёскі Ясень Уздзенскага раёна Павел Іванавіч Аксенчык і яго жонка Алена.

Дзякуючы самаадданай працы цаліннікаў былі дасягнуты значныя поспехі ў развіцці цалінай сельскай гаспадаркі. У Казахстане ў 1954—1958 гадах навасельцы пабудавалі 553 новыя саўгасы. У тым ліку ў нашым Кзылтускім раёне ўзнікла восем новых гаспадарак. Да 1960 года цаліннікі разаралі 41,8 мільёна гектараў абложных зямель. У тым ліку ў Казахстане — 25,5 мільёна гектараў. У 1966 годзе Казахстан сабраў амаль 80 мільёнаў тон збожжа, што склала амаль чвэрць валавога збору яго ў СССР. Да асваення цаліны гэтая рэспубліка намалочвала 50—70 мільёнаў пудоў зерня, што складала толькі два працэнты ўраджаю краіны. Дзякуючы ўздыму цалінных зямель Казахстан стаў сапраўднай жытніцай былога СССР. У выніку на 31 працэнт тут узрасло пагалоўе жывёлы.

У 1955 годзе пасля пасяўной займаўся будаўніцтвам. Вырашыў застацца на цаліне. Разам з братамі Паўлам і Юрам Карповічамі, з якімі працаваў на сяўбе, пабудавалі сабе чатырохкватэрны саманны дом. Матэрыял нам далі. Будавалі да і пасля работы, а таксама па выхадных. Дапамагаў будаваць і Павел Захаравіч Чыкурпей, які таксама вырашыў жыць у саўгасе. Дапамагалі жонка Паўла і яго сястра, якія прыехалі ўлетку.

Да кастрычніцкіх святаў дзве кватэры былі гатовы, і мы перасяліліся ў іх. Вясной да мяне прыехала жонка. У 1968 годзе мне далі двухпакаёвую добраўпарадкаваную кватэру, у якой пражыў да 1975 года, пакуль не пераехаў на радзіму, дзе мяне чакалі 75-гадовыя бацька і маці.

У першыя гады цяжкасці цаліннікаў заключаліся ў тым, што не было электрычнасці, дроў, вугалю, вады. Адзіны калодзеж знаходзіўся на беразе перасохлай рэчкі, за кіламетр ад пасёлка. Зімой карысталіся снегам і лёдам... Потым паявіліся газ, электраэнергія, удосталь было паліва. Прабілі артэзіянскую свідравіну, паставілі водаразборныя калонкі. Жыццё пайшло значна весялей.

У зімовы час мы, цаліннікі, не сядзелі склаўшы рукі. Па вечарах вучыліся, павышалі механізатарскую кваліфікацыю. Я атрымаў дыплом агранома, правы трактарыста, шафёра, камбайнера.

З 1960 па 1975 год працаваў у школе, кіраваў школьнай вучнёўскай брыгадай, якая мела два трактары ДТ-54, набор сельгасмашын, а таксама ўчастак у 278 гектараў. Выкладаў біялогію і машыназнаўства. Больш як 200 вучняў школы атрымалі правы трактарыстаў. Кіраваў таксама прышкольным участкам, які займаў паўгектара.

Вось так жылі і працавалі мы на цаліне.

Паважаная рэдакцыя, я вам не апісаў і сотай часткі таго, што было са мной і маімі сябрамі за 21 год майго там знаходжання. Гады чатыры назад пачаў запісваць перажытае. Сяму-таму нататкі падабаюцца: там вельмі шмат цікавых эпізодаў. Некаторыя, наадварот, кажуць, што я на старасці год заняўся блазнерствам, марнай тратай часу. Не ведаю, хто мае рацыю. Аднак, думаю, калі падрастуць унукі і прачытаюць, яны будуць хоць нешта ведаць пра тое, як жылі і працавалі мы на цаліне. Бо можа стацца так, што той гераічны перыяд з нашай гісторыі палітыкі пастараюцца выкрасліць, і сённяшнім дашкалятам ніхто не раскажа праўду.

Аляксандр КАПКО.
Вёска Васілінкі
Слуцкага раёна.

ФОТАРЭПАРТАЖ

Беразіно — не ў Галандыі, а сыр тут — выдатны

Сялянскае масла, цэльнамалочную прадукцыю, сыры — галандскі, адыгейскі, дыетычны, нятлусты, малочны цукар вырабляюць на Бярэзінскім масласырзаводзе. Больш як 60 тон малака ў суткі перапрацоўваецца цяпер у цэхах прадпрыемства. У першым квартале адпраўлена спажыўцам 74 тоны масла і 84 тоны сыру. Свежую прадукцыю завода можна купіць у фірменным магазіне, які знаходзіцца ў будынку заводакіраўніцтва.

На здымках: у клопатах дырэктар завода **Ф.М.Мазнікаў** і галоўны тэхнолаг **Т.В.Каравая**; камера для паспявання галандскага сыру; сыраробр **А.М.Цішкевіч** варыць сыр «адыгейскі»; старшы майстар **Р.М.Аўтуховіч** сочыць за тэхналагічным працэсам.

Фота Анатоля БАСАВА.

■ Рэфармацыя і дэфармацыя

«ПУХНЕ» ГАЛАВА АД КЛОПАТАЎ

З «падводнымі рыфамі» сустрэліся жыхары Клецка, якія ўзялі зямельныя ўчасткі, і фермеры раёна

— Мяне асабіста трывожыць прыход вясны і мітусня, калі людзі пачынаюць турбавацца, дзе набыць арганіку, чым узараць зямлю, як пасадзіць бульбу, — гаворыць загадчык аддзела па зямельнай рэформе і землеўпарадкаванню райвыканкома Міхаіл Васільевіч Быкаў. — Разумееце, не ўсё так проста. Тыя дзесяць сотак, якія гараджанін узяў у сваё карыстанне, без пэўнай культуры земляробства могуць наогул "зачахнуць" праз некалькі гадоў. "Шалёныя" цэны на паліва, арганічныя і мінеральныя ўгнаенні падсякаюць той слабенькі сук, на які "садзіцца" аднаасобнік. А мы ж надзялілі соткамі ўсіх, хто жадаў. "Адрэзалі" ад зямельных масіваў калгасаў "Кастрычнік" і "Савецкая Беларусь" 260 гектараў ворыва. Гэта добра, што летась жыхары райцэнтра нарыхтавалі сабе бульбу, агародніну. Зямля не можа бясконца даваць аддачу, калі мы будзем толькі браць ад яе, браць...

— У раёне 25 фермерскіх гаспадарак. Як там ставяцца да зямлі?

— Тут не ўсюды аднолькавыя метады гаспадарання. Хаця і фермеры "крычаць" у перыяд пасяўной: дзе набыць угнаенні, гербіцыды, добрае насенне?.. У некаторай ступені фермераў выручае тое, што яны маюць хоць нейкі набор тэхнікі — трактары, прычэпы, сеялкі, культыватары... Скажам, у калгасе "Шлях да камунізму" група механізатараў /і два аграномы/ стварыла асацыяцыю. Узялі 160 гектараў зямлі. Летась вырашчаны нядрэнны ўраджай, бо хлопцы ўсе руплівыя, любяць сваю справу. Цяпер ёсць намер пабудаваць свой камбікормавы завод. Уступілі ў кантакт з адной французскай фірмай, якая паставіць абсталяванне.

— Намеры сур"ёзныя. Ды такіх смельчакоў, мусіць, мала?

— Безумоўна. Гаспадар гаспадару розніца. У калгасе "Кастрычнік" тры браты Аўдзеі на 60-гектарным участку ўжо каторы год дабіваюцца высокіх ураджаяў збожжавых, бульбы, цукровых буракоў. Цяпер яны будуюць ферму. Хочуць, каб і мясны цэх даваў аддачу. Словам, браты "селі" на зямлі трывала. Узводзяць для сябе дамы сядзібнага тыпу.

— У адваротным выпадку і зямля фермерскіх гаспадарак можа спустошыцца, калі думаць толькі пра часовую выгаду.

— Так. Цяпер фермеры "харчуюцца" тым-сім з мясцовых калгасаў. Купляюць там тарфагнойныя кампосты /калі прададуць яшчэ/, бяруць у арэнду на пэўны тэрмін сельгастэхніку. Але ж трэба думаць пра севазвароты, вапнаванне кіслых глеб, уняседне гербіцыдаў... Мне імпануе тое, што некаторыя з фермераў літаральна на "голым месцы" даволі трывала замацоўваюць свае "карані". Аляксандр Лашчонаў з Клецка "выбіў" 7 гектараў поплава ў пойме рэчкі Лань. Акультурыў, засявае штогод травамі. Гадуе каля дваццаці галоў буйной рагатай жывёлы. Надойвае ад кожнай каровы больш як па 5.000 кілаграмаў малака.

Канстанцін Палешка з калгаса "Прагрэс" набыў два трактары МТЗ-52, два гусенічныя ДТ-74, грузавую аўтамашыну. Вынікі яго работы за мінулы год абнадзейваюць.

— На 2—3 гектарах зямлі высокай таварнасці прадукцыі, як вядома, не даб"ешся. Можна толькі для сябе нешта вырасціць.

— Добра, што чалавек сваімі рукамі вырасціць тоесёе "для сябе". Хаця ў нас сярэдняя плошча зямлі на кожную фермерскую гаспадарку каля 30 гектараў. Такіх, як Лашчонаў — адзінкі. У Палешкі, напрыклад, 46 гектараў, у Валянціна Кіслюка з племзавода "Чырвоная зорка" — 30. Мне часта даводзіцца сустракацца з "новымі гаспадарамі". Бачу іх здабыткі, промахі, праблемы. Думаю, што калі мы сказалі "а", то трэба гаварыць і "б". Што маю на ўвазе? Дапамагчы гэтым людзям матэрыяльна. Ільготнымі крэдытамі, зручнай, дасканалай тэхнікай, якасным насеннем, іншымі сродкамі. Бо калі год-другі фермеры будуць "тузацца" на сваіх надзелах з прымітыўнымі прыладамі, то наўрад ці хопіць у іх цярпення ісці аднаасобніцкім шляхам. Вось чаму ў многіх уладальнікаў зямлі сёння "пухне галава" ад клопатаў...

Канстанцін ПРЫЁМКА.

■ Фальсификация века?

ВРЕМЯ РАБОТАЕТ НА НАС,

ВОТ УЖЕ год газета "Вечерний Минск" еженедельно по пятницам под рубрикой "Жертвою пали..." публикует списки жителей г.Минска, подвергшихся политическим репрессиям в 20—50-е годы и впоследствии реабилитированных. Приведены данные о 1.738 жертвах. Из них были приговорены к высшей мере наказания и расстреляны 728 человек. Время их расстрела: 1 человек — в 1921 году, 3 — в 1927-м, 1 — в 1928 году, 5 человек — в 1933 году, 351 — в 1937 году, 366 человек — в 1938 году и 1 человек — в 1939 году /приговорен в сентябре 1938 года/. Место расстрела: 659 человек расстреляны в Минске, 6 человек — в других городах Беларуси, 43 человека — за пределами Беларуси. Анализ дат репрессий показал, что 83,4 процента арестов и смертных приговоров минчанам в 1937—1938 годах приходится на время, когда НКВД БССР возглавлял Б.Д.Берман /4.03.37—22.05.38/. По словам Г.С.Тарнавского, В.В.Соболева и Е.Г.Горелика — авторов книги "Куропаты: следствие продолжается" /М.,1990/, "именно он был главным режиссером того кровавого спектакля, который с благословения Центра /Наркомата внутренних дел СССР. — В.К./ разыгрывался в Беларуси в 37—38 годах".

Кто же такой был Берман, что заставляло его уничтожать с таким рвением и без разбора собственный народ, кому служил он? "Б.Д.Берман, 1901 года рождения, уроженец Забайкалья, брат М.Д.Бермана, возглавлявшего в 30-е годы ГУЛАГ НКВД СССР, был арестован 24 сентября 1938 года на основании показаний бывшего начальника УНКВД Свердловской области Дмитриева /в Свердловске жил и работал второй брат Б.Бермана/ о том, что Б.Берман "является участником заговорщической организации правых, существующей в НКВД, которая свою работу ведет в направлении ограждения основных кадров правотроцкистских элементов от их разоблачения и ареста".

И далее: "На предварительном следствии Берман показал, что в 1933 году, будучи в командировке в Германии по линии разведупра, при выполнении строго секретного специального задания он был расконспирирован и пойман с поличным, после чего сотрудником германской разведки Протце завербован в качестве агента. По возвращении в СССР вся дальнейшая деятельность Бермана, вплоть до ареста, была связана с выполнением заданий разведорганов фашистской Германии.

Берман признал, что он действительно состоял в антисоветской заговорщической организации правых, действовавшей в органах НКВД, совместно с ярыми врагами Ягодой, Мироновым, Слуцким и другими вел враждебную работу в НКВД по сохранению в СССР правотроцкистских формирований.

На допросе 20 января 1939 года Берман показал, что в период 37—38 годов бывшим наркомом внутренних дел СССР Ежовым и его заместителем Фриновским давались явно враждебные указания о решительной борьбе с мнимыми врагами народа..."

"22 февраля 1939 года в судебном заседании Военной коллегии Верховного Суда СССР Берман виновным себя признал "в пределах данных им на предварительном следствии показаний". Не отрицая своей связи с германской разведкой, в суде категорически отрицал ту часть своих показаний, где он признавался в передаче шпионских сведений. Свою вражескую работу в период службы в НКВД Берман признал полностью".

Комментировать, очевидно, нет необходимости. Берман сказал правду. Ему отводилась роль повыше, чем добыча шпионских сведений.

К примеру, выступая в ноябре 1937 года перед избирателями Россонского района, он говорил: "Выродки, заклятые враги и палачи белорусского народа долгое время вели свою гнусную предательскую работу. Потребовалось вмешательство в белорусские дела лично тов. Сталина. Никто другой, как тов.Сталин, по одному письму, по одному сигналу из Белоруссии сказал, что в БССР есть враги, которые мешают народу наладить культурную жизнь. Тов. Сталин дал указание громить врагов, и мы начали их громить".

В мае 1938 года Берман отбыл на повышение в Москву. Его место занял А.А.Наседкин, продолжавший дело Бермана по 17 декабря 1938 года. Однако достичь "рекордных" показателей предшественника ему не удалось.

Берман был арестован в Минске по возвращении из Москвы. Военной коллегией Верховного Суда СССР 22 февраля 1939 года он был приговорен к расстрелу. Наседкин был приговорен к расстрелу 25 января 1939 года.

26 декабря 1938 года были арестованы бывший начальник отдела УГБ НКВД БССР Гепштейн и его заместитель Серышев, обвинявшиеся в том, что, "являясь активными участниками контрреволюционной заговорщической организации, существовавшей в НКВД, проводили активную контрреволюционную вредительскую деятельность в этих органах, направленную на создание провокационных дел, осуждение невиновных граждан, что достигалось производством массовых необоснованных арестов... В целях поощрения применения физических мер воздействия к арестованным, Гепштейн давал установку о "разоблачении" следователями одного-двух, а то и трех арестованных в сутки". Гепштейн был приговорен к расстрелу, а Серышев — к 5 годам лишения свободы.

В январе-феврале 1939 года к уголовной ответственности за самоуправное распоряжение о приведении в исполнение отмененных приговоров к высшей мере наказания в отношении 371 осужденного были привлечены помощник наркома Стояновский, начальник учетно-архивного отдела Розкин и еще 5 ответственных работников органов НКВД республики. Стояновский, Кауфман и Ягодкин приговорены к расстрелу, остальные — к 10 годам лишения свободы. И так далее /см. "Куропаты: следствие продолжается", стр.259/.

ЭТОТ горький период нашей истории требует непредвзятого, скрупулезного исследования учеными, историками, но только честными, не "флюгерами" и приспособленцами, перевертышами и фальсификаторами. Мы же вернемся к основной теме нашего исследования.

Как видно из приведенных цифр, после 1938 года расстрелы репрессированных практически прекратились, во всяком случае в Беларуси. Резко упала и интенсивность репрессий. Если из 7.000 необоснованно репрессированных жителей Минска и Минской области, взятых произвольно, по ходу поступления документов об их реабилитации, в 1937—1938 годах было репрессировано 4.034 человека, т.е. 57,6%, то в 1939 году репрессировано 143 человека /2,04%/, в 1940 — 101 человек /1,44%/, в 1941 году — 32 человека /0,46%/ /"Звязда", 20.10.93г./.

Кардинально изменилась и мера наказания после 1938 года. Смертные приговоры уже не выносились. По опубликованным на сегодняшний день спискам, из 1.738 репрессированных и сегодня уже известных нам минчан приговорены к различным срокам ссылки и исправительно-трудовых лагерей: в 1939 году — 69 человек, в 1940 году — 47 человек, в 1941 году /до начала войны/ — 9 человек.

■ Энтузіясты

КРЫЛЫ ПЕСНІ

Песні самадзейнага кампазітара Станіслава Вікенцьевіча Хамутоўскага напоўнены цяплом і шчырасцю, запамінальнымі мелодыямі. У яго рэдкая здольнасць ствараць музыку, якая кранае людзей самых розных узростаў. У гэтым пераканаўся, калі на заняткі ў агладзе мастацкай творчасці навучальных устаноў вобласці праслухаў песню С.В.Хамутоўскага "Мой родны парадок" на словы Вячаслава Шчыркевіча. Яна прагучала ў выкананні вакальнай групы Лашанскай сярэдняй школы Уздзенскага раёна. Шчодрасць меладычнага дарвання, яркасць рытмічных і гарманічных знаходак, свежасць і сучаснасць музычнай мовы надалі песні самадзейнага кампазітара асаблівую чароўнасць. Яе хочацца напяваць.

Станіслаў Вікенцьевіч у гэтай школе выкладае спевы. Першыя свае песні ён напісаў яшчэ навучаючыся ў Мазырскім музычным вучылішчы, якое закончыў у 1973 годзе. Шмат гадоў працаваў у Калінінградскай вобласці. І там калектывы мастацкай самадзейнасці ўключалі ў свой рэпертуар песні С.Хамутоўскага.

— Як падбіраеце словы да музыкі? — цікаўлюся ў самадзейнага кампазітара.

— Баюся тэкстаў, для якіх характэрныя адсутнасць канкрэтнай думкі, беднасць вобразнай палітры, ілжывы пафас і крыклівасць. Слухач не прыме песню, напісаную на прымітыўны твор, у якім збітыя і зацяганыя рыфмы, вяласць пачуццяў, шматслоўнасць. У такім выпадку, як пісаў Міхаіл Ісакоўскі, крылам песні няма чаго несці. Яны працуюць упустую. Мяне вельмі абурае безгустоўнасць і непаборлівасць кампазітараў у выбары тэкстаў для напісання музыкі, — адказаў настаўнік.

І яшчэ Станіслаў Вікенцьевіч паведаміў, што вельмі любіць паэзію Васіля Зуёнка, у цэнтры якой высокая маральнасць і дабрыня, разважлівасць, уласцівая беларусам вынослівасць, міласэрнасць і любоў. Цёпла прымаюць слухачы песню Хамутоўскага "З вайны сустрэлі мацеркі сыноў" на словы гэтага паэта. Гэта яшчэ адно сведчанне таго, што Васіль Зуёнак паспяхова імкнецца да гранічнай выразнасці радка, валодае гнуткім, гаваркім вершам, які дапамагае весці зацікаўленую размову з сучаснікам, аналізаваць актуальныя праблемы жыцця, страсна і пераканана сцвярджаць высокае прызванне чалавека на Зямлі. Дарэчы, песня гэтая надзейна "прыжылася" ў калектывах мастацкай самадзейнасці Уздзеншчыны.

Вясковыя артысты хараша, з душэўнай цеплынёй выконваюць песні С.В.Хамутоўскага "Вярнуўся салдат на Радзіму" (словы Н.Гілевіча), "Музыка 45-га года" (словы Аляксея Мішына), "Салдатка" (словы Алеся Пісарыка) і інш.

Цяпер самадзейны кампазітар працуе над цыклам песень, прысвечаных школьнаму жыццю, юнацтву.

Уладзімір КОБРЫН.

■ Новости из армии

НАУКУ ДВИГАЕТ НТК

Приказом министра обороны введено в действие положение о научно-техническом комитете. Он создан в целях совершенствования организации, контроля и проведения научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ /НИОКР/ в интересах военно-технического обеспечения Вооруженных Сил республики. В структуру НТК входят отделы планирования, НИОКР, научно-технического сотрудничества, руководства заводами и конверсией, военными представительствами, а также секция оборонных проблем при Академии наук Беларуси.

Научно-технический комитет Министерства обороны непосредственно подчиняется первому заместителю министра обороны А.Тушинскому. Возглавляет НТК доктор технических наук, профессор полковник В.Пугачев. Как председатель научно-технического комитета он имеет право представлять Министерство обороны в министерствах и ведомствах Республики Беларусь и других государств.

ПРИЗЫВ — ЗАБОТА ГОСУДАРСТВЕННАЯ

Для руководства и исполнения министром обороны объявлено постановление Совета Министров Республики Беларусь № 857 "Об утверждении положения о призыве граждан на срочную военную службу". Тем самым определен порядок приписки граждан к призывным участкам, ведения военного учета призывников, призыва их на срочную военную службу и отправки в войска, а также права и обязанности органов государственного управления, должностных лиц и граждан при проведении указанных мероприятий. В частности, теперь оплата призывникам стоимости проезда к призывным участкам и обратно осуществляется военными комиссариатами за счет средств, выделяемых на эти цели Министерством обороны.

Кстати, Верховным Советом Республики Беларусь внесены изменения и дополнения в кодексы об административных правонарушениях. Неявка граждан в военный комиссариат без уважительных причин для призыва на срочную военную службу или по вызову военного комиссариата влечет наложение штрафа в размере от двух до трех минимальных заработных плат. Более строгие меры административной ответственности будут применяться и к тем военнообязанным и призывникам, которые нарушают правила воинского учета.

ПООЩРЕНЫ ЗА ОПЕРАТИВНОСТЬ

Приказом министра обороны поощрены воины взвода особого назначения при военной комендатуре одного из гарнизонов. Они проявили высокое профессиональное мастерство и инициативу при задержании рядового А.Сенченко, который, будучи в карауле, совершил хищение трех автоматов, шестидесяти патронов и скрылся. Но далеко уйти преступнику в погонах не удалось. Слаженно действовал взвод особого назначения. В тот же день солдат, предавший командиров и сослуживцев, был задержан, оружие и боеприпасы возвращены в часть.

Министр обороны генерал-полковник П.Козловский наградил дежурного помощника военного коменданта старшего прапорщика А.Шараева ценным подарком. Предоставлены краткосрочные отпуска командирам отделения младшим сержантам П.Раубо и И.Александрову. Рядовым А.Настичу и И.Белову объявлена благодарность.

ПРИКАЗАНО ЗДОРОВЬЕ БЕРЕЧЬ

Объявлено для руководства утвержденное Советом Министров республики положение "О медицинском и санаторно-курортном обеспечении военнослужащих, лиц, уволенных с военной службы, членов их семей, инвалидов Великой Отечественной войны и инвалидов из числа военнослужащих". В документе определены меры, направленные на организацию охраны здоровья, оказание лечебно-профилактической помощи, обеспечение санаторно-курортным лечением и организацию отдыха военнослужащих — солдат, сержантов, старшин, прапорщиков и офицеров, состоящих на военной службе в Вооруженных Силах, внутренних и пограничных войсках, Комитете государственной безопасности, гражданской обороне, других воинских формированиях, созданных в соответствии с действующим законодательством.

Подчеркивается, что медицинское обеспечение военнослужащих, лиц, уволенных с военной службы, членов их семей, инвалидов Великой Отечественной войны и инвалидов из числа военнослужащих осуществляется в соответствии с законами Республики Беларусь "О статусе военнослужащих", "О здравоохранении" и других нормативных актов.

БЕГАЛ, ПОКА НЕ СЕЛ...

За дезертирство осужден военным судом рядовой Е.Казанцев. Придется незадачливому солдату немалый срок провести в исправительно-трудовой колонии. Еще 30 сентября 1992 года он самовольно оставил часть, прибыв в г.Брест, проживал у знакомых. Целый год не вспоминал о службе и долге. А его искали: вначале командиры и сослуживцы, потом военная прокуратура. Теперь есть время на раздумья. Интересно, какие чувства испытывают знакомые Е.Казанцева? Ведь они способствовали тому, что солдат совершил преступление.

ХВАТИЛО СИЛ... НА ТРОТИЛ

Караул — задача боевая. Так гласит устав. Неоднократно напоминали об этом командиры рядовым В.Кривошееву и С.Мадрику. А у них, оказывается, свое было на уме. Заступив однажды в караул, похитили на охраняемом объекте 25 килограммов тротила. Рядовому Кривошееву, видно, очень понравилась операция, и он через несколько дней выкрал еще 6 килограммов взрывчатого вещества. Сил хватило на тротил, а вот с ответственностью — все, выходит, плохо. Воспитывать ее придется в дисциплинарном батальоне. Кому больше, кому меньше.

"О ПОСЛЕДСТВИЯХ НЕ ЗАДУМЫВАЛИСЬ..."

Примерно так объясняют свое поведение военнослужащие, которые стремятся продолжить пагубные традиции "дедовщины". И она, привнесенная в армейские ряды, бумерангом бьет тех, кто распространяет зло.

К трем годам лишения свободы с направлением в дисциплинарный батальон приговорены военным судом младший сержант К.Ольшевский и рядовой О.Коннов. За нарушение уставных правил взаимоотношений между военнослужащими наказаны военным судом младшие сержанты А.Соколов и В.Снежко. С нарушителями армейской дисциплины компромисса быть не может.

Пресс-центр Министерства обороны.

■ Мінская хроніка

На новых адрасах

Каля паўтары тысячы машын адправіў летась на экспарт Мінскі аўтазавод. Гэта ў асноўным краіны Блізкага Усходу, Афрыкі і Кітай. Цяпер заключаны кантракты на пастаўку "МАЗаў" у Чылі, Аргенціну і Саудаўскую Аравію.

Сродкі аўтаматызацыі

У выставачным комплексе "Мінскэкспо" праходзіць міжнародная спецыялізаваная выстаўка "Сродкі аўтаматызацыі-94". У ёй прымаюць удзел звыш пяцідзесяці фірм з Беларусі, краін блізкага і далёкага замежжа.

У экспазіцыі — сродкі сістэм кантролю і сувязі, вылічальная і тэлевізійная тэхніка, праграмнае забеспячэнне, найноўшае абсталяванне і тэхналогіі. Значная частка экспанатаў належыць прадпрыемствам былой абаронна-прамысловай нашай рэспублікі.

Вучыцца за мяжу

Міжнародны адукацыйны форум /ЗША/ і Мінскае бюро падарожжаў "Жамчужына" наладзілі курсы па падрыхтоўцы да паступлення ў прэстыжны Кембрыджскі універсітэт. Для слухачоў прапанавана ўдасканаленне ведання замежных моў і ключавых прадметаў. Іх выкладаюць у гэтай навучальнай установе. Выпускнікам будзе прапанавана вучоба ў іншых навучальных установах ЗША, Англіі, Канады.

Высокі клас дакладнасці

Першую партыю новых электронных электрычных лічыльнікаў выпусціла мінская фірма "ХОС". Як паведаміў карэспандэнту РІДа кіраўнік фірмы А.В.Хруцкі, лічыльнікі маюць значную перавагу над звычайнымі. Яны мініяцюрныя, маюць высокі клас дакладнасці і поўнасцю выключаюць магчымасць "крадзяжу" электраэнергіі. Хутка знайшоўся і пакупнік на першыя ўзоры новай прадукцыі — ім стала адна з англійскіх фірм.

Зноў падаражанне

У пачатку красавіка ў 2,5 раза былі павышаны цэны на праезд у пасажырскіх цягніках па тэрыторыі СНД. І вось новае падаражанне. На гэты раз у тры разы. Каб даехаць да Масквы ў купэйным вагоне, трэба заплаціць 102 тысячы "зайцамі", да Сімферопаля — 167 тысяч.

Праявім міласэрнасць

Тысячы дзяцей пакутуюць ад уздзеяння радыенуклідаў. Іх бацькі аб"ядналіся ў таварыства "Дзеці ў бядзе", якое разам з медыкамі імкнецца аказаць хворым пасільную дапамогу. На шляху дасягнення мэты паўстае шэраг праблем — не хапае дэфіцытных медыкаментаў, спецыяльнай апаратуры, сродкаў для лячэння ў клініках замежных краін. Каб у нейкай меры вырашыць гэтыя праблемы, таварыства 24 і 25 мая ў Белдзяржфілармоніі наладжвае дабрачынныя канцэрты, у якіх прымуць удзел лепшыя музычныя, харэаграфічныя і іншыя творчыя калектывы, вядомыя салісты.

Разам з пасольствам

Прыгожым жэстам закончылі цяперашні сезон гаспадары клуба "Элітарнае кіно", які збірае сваіх прыхільнікаў у Рэспубліканскім Палацы культуры прафсаюзаў. Беларуская федэрацыя "Кінаклуб" разам з пасольствам Францыі ў Беларусі арганізавалі тут адукацыйную праграму "Жывапіс і кіно". Гледачам былі паказаны шэсць бясплатных сеансаў аб творчасці французскіх і іспанскіх мастакоў. Знаёмства з такой праграмай, адзначалі наведвальнікі, можна параўнаць з экскурсіяй па багатай карціннай галерэі.

Белінфарм паведамляе, што будучы сезон у клубе "Элітарнае кіно" пачнецца рэтраспектывай фільмаў славутых італьянскіх рэжысёраў Лукіна Вісконці і П"ера Пазаліні.

На пяць гадоў

У ваенных вучылішчах Мінска курсанты 4-х і 5-х курсаў падпісалі кантракты на праходжанне службы ва Узброеных Сілах Беларусі. Гэты дакумент прадугледжвае, што будучыя лейтэнанты пасля заканчэння вучобы павінны праслужыць не менш пяці гадоў, пасля чаго кантракт можа быць прадоўжаны або скасаваны.

Кантракт з фірмай "Апджон"

Амерыканская фірма "Апджон" адкрыла ў Мінску сваё прадстаўніцтва і пастаўляе ў нашу рэспубліку медыкаменты. З фірмай заключаны кантракт на пакупку буйной партыі полівітамінаў для дзяцей. У перспектыве "Апджон" плануе абсталяваць у Мінску аптэчны склад.

У гасцях у казкі

Фестываль казак падрыхтавалі для дзяцей у Палацы культуры чыгуначнікаў. У фае і на сцэне юныя наведвальнікі сустрэліся з героямі папулярных казак, выступалі артысты тэатраў і цырка, дзіцячыя ансамблі.

Падрыхтаваў Павел ЖУРБА.

■ Медицина

ЗАКОН ГАРАНТИРУЕТ

Верховным Советом Республики Беларусь 23 ноября 1993 г. был принят Закон "О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения".

Закон обеспечивает правовую основу разработки и реализации государственных, ведомственных и местных программ по укреплению здоровья, профилактике заболеваний, оздоровлению условий жизнедеятельности населения.

Он предоставляет гражданам право получать от органов власти и управления, предприятий, лечебных учреждений сведения как о своем здоровье, так и о распространенности среди населения тех или иных болезней — по запросу через печать или непосредственно в соответствующие учреждения.

Предоставляя права, закон одновременно обязывает граждан соблюдать санитарное законодательство, выполнять установленные санитарные правила и требования должностных лиц, осуществляющих государственный санитарный надзор.

Особое место в нем отведено обязанностям предприятий, учреждений, организаций и иных хозяйственных структур, причем независимо от их подчиненности и форм собственности, обеспечивать соблюдение санитарного законодательства, осуществлять мероприятия, направленные на предупреждение и ликвидацию загрязнения среды обитания, оздоровление условий труда, быта, предупреждение возникновения и распространения заболеваний среди населения. Они должны создавать условия для поддержания и укрепления уровня здоровья своих работников. Они же ответственны и за прохождение их работниками обязательных медицинских осмотров, гигиеническое воспитание и образование граждан.

Теперь давайте посмотрим, в какой среде мы живем и трудимся. В прошедшем году в 29% проб воздуха в рабочей зоне на предприятиях области было установлено превышение допустимого уровня содержания аэрозолей. А шум превышал максимально допустимый уровень в 30% измерений, вибрация — в 35%.

В целях предупреждения таких последствий санэпидслужбой только за прошедший год приостанавливалась эксплуатация 56 цехов и предприятий.

Содержание нитратов в продуктах растениеводства в 5% проб превышало предельно допустимые уровни. Есть в них и пестициды, и соли тяжелых металлов, вызывающие хронические заболевания почек, печени. А в продуктах животноводства кроме этих вредных веществ есть еще и антибиотики, стимуляторы роста. По этим причинам многие тонны готовой продукции были запрещены санэпидслужбой для употребления в пищу.

Большинство сельских жителей пользуются колодезной водой. Санэпидслужба систематически ведет контроль за качеством питьевой воды. К сожалению, тенденции к улучшению ее качества нет. В прошлом году 69,3% проб колодезной воды по химическому составу не отвечали санитарным требованиям.

Как результат неблагоприятного воздействия условий труда и жизни на людей, с 1991 года в области смертность стала превышать рождаемость, прекратился естественный прирост населения, идет снижение средней продолжительности жизни.

Ученые установили, что если не будут приняты радикальные меры по оздоровлению окружающей среды, то и так невысокая средняя продолжительность жизни населения республики упадет к 2010 году до 65 лет, на селе — до 59 лет.

Выполнение Закона "О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения" — долг каждого гражданина республики, какой бы он пост ни занимал. В охране здоровья людей многое зависит от рядовых тружеников, от их сознательности и ответственности за свое здоровье.

Взять, к примеру, хотя бы такой важный вопрос в предупреждении инфекционных заболеваний, как вакцинация населения. Несколько лет тому назад в газетах был опубликован ряд статей о вредном воздействии на организм вакцин, о наличии в их составе ядовитых веществ. Реакция на эти публикации была мгновенной: молодые люди отказывались от прививок против дифтерии, столбняка, мамы не разрешали делать прививки своим детям. Сегодня мы пожинаем печальные результаты. Практически ликвидированная заболеваемость дифтерией резко пошла вверх, умирают от нее и дети, и взрослые.

Законом санэпидслужбе предоставлены и права по контролю за исполнением санитарного законодательства, вплоть до закрытия объектов или отдельных цехов, участков, приостановки финансирования (кредитования) предприятий, учреждений, организаций за нарушение санитарно-гигиенических и противоэпидемических норм и правил.

Только в прошлом году была приостановлена эксплуатация 1.050 различных объектов, отстранено от работы более 3 тысяч человек, за неудовлетворительное выполнение санитарных правил наложен штраф на 3.394 человек.

Руководствуясь принятым законом, санэпидслужба области повысила требовательность к должностным лицам, руководителям предприятий промышленности, коммунального хозяйства, торговли, частным предпринимателям, работникам образования и других отраслей народного хозяйства.

Решением областного Совета народных депутатов от 14 июля 1993 года №148 предоставлено право органам государственного санитарного надзора налагать штраф в размере до 10 минимальных заработных плат.

Всем нам надо сделать так, чтобы этот закон способствовал укреплению здоровья и увеличению продолжительности жизни человека.

Богуслав КОЛОСОВСКИЙ, главный государственный санитарный врач Минской области.

Гурт-капэле "Агмень" цэнтра этнаграфіі і фальклору "Каляндар" горада Мінска нядаўна споўнілася два гады. За гэты час калектыў пад кіраўніцтвам Алены Ерашчынскай паспеў заваяваць папулярнасць у рэспубліцы. Ён — удзельнік фестывалю "Славянскі базар" у Віцебску, дэманстраваў сваё майстэрства ў Германіі.

На здымку:** салістка гурт-капэлы навучэнка музычнага вучылішча Ірына **Смольская.

Фота Анатоля ДРАЗДОВА.

■ Сведчаць архівы

Людзей знішчалі тысячамі

Цяжка ў невялікім артыкуле пералічыць злачынствы, учыненыя гітлераўцамі ў гады вайны на акупіраванай тэрыторыі Беларусі: бамбардзіроўкі, выва людзей на прымусовыя работы, арышты, катаванні, знішчэнне помнікаў культуры... Але аб некаторых злачынствах раскажу.

На тэрыторыі Мінскай вобласці існавала мноства канцэнтрацыйных лагераў, у якіх былі знішчаны тысячы ваеннапалонных і мірных грамадзян. Ёсць шмат сведчанняў і сведак гэтых падзей.

У дакументах надзвычайнай камісіі па расследаванню злачынстваў нямецка-фашысцкіх захопнікаў (Дзяржархіў Мінскай вобласці) ёсць пратакол агляду канцлагера СС па вул.Шырокай.

Ён быў створаны ў ліпені 1941 г. у паўднёва-заходняй частцы Мінска за 300 метраў ад Маскоўскай шашы, плошчай ў 60.500 квадратных метраў. Унутры лагера знаходзілася 2 баракі, дзе аднагачасова ўтрымлівалася 400 зняволеных.

Пасля вызвалення горада на тэрыторыі лагера было знойдзена мноства жаночага і дзіцячага абутку, што сведчыць аб тым, што тут утрымліваліся не толькі ваеннапалонныя. Паводле звестак відавочцы Г.І.Бляевай, абутак перад расстрэлам знімалі. Кармілі зняволеных мутнай вадой з зямлёю, давалі 100-200 г хлеба ў суткі. Смяротнасць была вялікая. Людзі паміралі сотнямі.

З гэтага лагера ў аўтамабілях-душагубках зняволеных везлі за горад у вёску М.Трасцянец. Сведка Савінская Сцепаніда Іванаўна цудам уцалела пры масавых расстрэлах 30 чэрвеня 1944 г. у хляве Малога Трасцянца. Вось як гэта было.

Іх, 50 жанчын з канцлагера, прывезлі ў вёску. Перад імі былі расстраляны мужчыны, жанчын прымушалі класціся паверх трупаў, і тут жа іх расстрэльвалі. Увесь хлеў быў запоўнены забітымі. Сярод забітых былі дзеці. Трупы людзей перакладвалі дравамі і спальвалі.

Савінская разам з жанчынамі ўзышла на такі штабель трупаў, была паранена ў галаву і ляжала там да позняга вечара. Потым яна ўцякла ў лес і сядзела ў балоце. Вярнулася ў Мінск пасля вызвалення горада.

Ёсць у архіве ліст, атрыманы ад жыхаркі Мінска Сямёнавай Галіны Францаўны. Яе разам з маці і айчымам арыштавалі за сувязь з партызанамі. У канцлагеры на Шырокай ім выдалі белыя анучы з нумарамі. З гэтага моманту зняволеныя апошні раз чулі сваё прозвішча. Перыядычна выкрыквалі нумары зняволеных, іх збіралі разам і кудысьці вывозілі. Больш яны ў лагеры не з"яўляліся.

У пачатку чэрвеня 1944 г. назвалі чарговыя нумары, у іх лік увайшла і маленькая Галя. Прывезлі на станцыю і пагрузілі ў таварныя вагоны. Ёй стала дрэнна, і жанчыны пачалі калаціць нагамі ў дзверы. За рукі яе спусцілі на зямлю, і немец дазволіў дзяўчынцы папіць вады. Пад"ехаўшы грузавік адціснуў Галю ад вагона. Нейкая жанчына вывела яе адтуль.

Жыла ў суседзяў, хадзіла шукаць маці. Бачыла яе апошні раз 3 чэрвеня 1944 г. на работах каля опернага тэатра. На наступны дзень іх ужо туды не прыгналі.

Пайшла да лагера, там стаяў шум, крыкі, брэх аўчарак. Людзей запіхвалі ў грузавікі і машыны-душагубкі. Калі на світанку вызвалілі Мінск, па горадзе разнесліся чуткі, што ўсіх вязняў з лагера на Шырокай вывезлі ў вёску Трасцянец і спалілі ў велізарным хляве. З таго часу Галіна Францаўна засталася круглай сіратой.

Адступаючы пад ударамі Савецкай Арміі, фашысты стараліся схаваць сляды сваіх злачынстваў, і ў першую чаргу яны знішчалі дакументы. Цяпер людзі шукаюць дапамогі ў архівах, просяць пацвердзіць факты іх знаходжання ў канцлагерах, але ў архівах гэтых дакументаў няма, і часцей за ўсё мы, на жаль, не можам ім дапамагчы.

Людміла ЦЯРЭШЧАНКАВА, вядучы архівіст.

А МЫ — НА ПРАВДУ

К высшей мере наказания за эти два с половиной предвоенных года не приговорено ни одного человека. В послевоенные годы, по тем же спискам /из 1.738 репрессированных/ , к ссылке и лагерям приговорены 298 человек /80 из них — повторно/, к высшей мере наказания — ни одного человека. Такова документальная статистика, в которой может убедиться каждый, взяв подшивку "Вечернего Минска" за прошлый и нынешний годы.

Так чего же стоят утверждения "свидетелей", приведенные в следственном деле и в вышеупомянутой книге, о том, что расстрелы в Куропатах "продолжались до самой войны" /"Куропаты: следствие продолжается", стр.80, 91, 102, 185/ и выводы правительственной комиссии, базирующиеся на этих утверждениях?

Итак, из опубликованных на сегодняшний день списков известны фамилии 648 человек, расстрелянных в Минске в 1937—1938 годах. Возникает вопрос: где именно расстреляны и захоронены эти люди? Конечно же, в Куропатах! — скажет неосведомленный минчанин, сославшись на официальную пропаганду.

Из 8 фигурирующих в следственном "Деле № 39" Прокуратуры Республики Беларусь куропатских захоронений, по обнаруженным в них датированным вещам, только два захоронения /№ 1 и № 2/ с большой натяжкой можно квалифицировать как возникшие не ранее 1938 года; одно /№ 3/ — не ранее 1939 года; остальные пять — как возникшие не ранее 1940 года. Таким образом, по меньшей мере 6 эксгумированных захоронений из 8 появились на земле т.н. Куропат после 1938 года. Но, как следует из вышеизложенного, в 1939, 1940 и в первой половине 1941 года /до начала войны/ они появиться не могли, потому что в это время расстрелы заключенных уже не проводились. Следовательно, захоронения на земле Куропат могли появиться только после июня 1941 года, когда Минск и окрестности были в руках фашистских оккупантов. Об этом неопровержимо свидетельствуют документы. Заметим: датировка "не ранее 1938 года" вовсе не означает, что захоронение появилось в 1938 году, поэтому дата "после июня 1941 года", несомненно, распространяется на все 8 эксгумированных захоронений.

И еще. По данным следствия, из 135 обнаруженных в захоронениях Куропат револьверных гильз с сохранившимся обозначением года изготовления 74 гильзы /55%/ изготовлены в 1939 году. Вот и выходит, что органы НКВД в 1937—1938 годах расстреливали патронами, изготовленными в 1939 году! Дальше, как говорится, ехать некуда.

ИЗ ИЗВЕСТНЫХ на сегодняшний день 728 расстрелянных органами НКВД минчан женщины составляют 3,7 процента /27 человек/. А, по материалам судебной экспертизы, в 6 эксгумированных следствием захоронениях Куропат, в которых захоронено не менее 356 человек, женские останки составляют не менее 18 процентов.

Мы приводим все новые и новые доводы, разбивающие в пух и прах официальную куропатскую стряпню. Однако для опровержения этой белиберды достаточно и одного утверждения, которое было очевидным еще в 1988 году, когда была запущена куропатская ложь:не могли органы НКВД проводить расстрелы на холме за огородами деревни. Известно, что расстрелы они тщательно скрывали даже от ближайших родственников казненных, которым сообщали приговоры:"10 лет без права переписки". А тут, по утверждению "свидетелей", кровавая вакханалия разыгрывалась на виду у людей, с громом выстрелов, воплями и криками обреченных. Ведь от мест расстрелов до ближайших домов дер.Готище — 400-500 м, до дер.Цна-Иодково — 1 км, а до ее хуторов — в два раза меньше. Расстрелы у деревень — излюбленный прием гитлеровцев. Примеров тому в окрестностях Минска достаточно.

По приведенным в следственном "Деле №39" и в книге "Куропаты: следствие продолжается" свидетельским показаниям, в районе деревень Цна-Иодково и Зеленый Луг, между которыми располагались Куропаты, "никаких немецких воинских частей не было, немцы здесь никого не расстреливали". А между тем, в 800 м северо-восточнее дер.Цна-Иодково и в 400 м от места, где расстреливали людей, на лесной высоте стоял немецкий прожектор, невдалеке располагались батареи зенитных орудий — район входил в кольцо противовоздушной обороны Минска. По сей день хорошо сохранились орудийные окопы, траншеи, ямы от землянок, укрытия для тягачей и пр. В Зеленом Луге /Готище/ стоял немецкий гарнизон. Рядом, в Цне-Иодково немцами была создана вооруженная "самаахова" из местных жителей для защиты немецких позиций от нападений партизан, и т.д.

Но есть и другие свидетельские показания, фигурировавшие на судебных процессах прямо по горячим следам преступлений. Так, Ероховец Н.П. Чрезвычайной следственной комиссии в 1944 году сообщил, что немецко-фашистские захватчики в совхозе "Зеленый Луг" расстреляли массу людей /Минский областной архив, фонд 7021, опись 87, дело 124, листы 80-81/. Бывшие каратели, служившие фашистам и осужденные в послевоенное время, И.И.Минкович, С.В.Лошицкий, А.К.Рыбко на судебном процессе засвидетельствовали, что в 1941-1944 годах фашистами производились расстрелы советских граждан на окраине Минска в районе совхоза "Зеленый Луг", деревень Дубовляны, Кожухово, Паперня Минского района /"Советская Белоруссия", 8.09.88 г./. Такие свидетельства до сих пор замалчиваются, для них не нашлось места ни на страницах следственного "Дела №39", ни на страницах книги "Куропаты: следствие продолжается".

В СООБЩЕНИИ правительственной комиссии, опубликованном в январе 1989 года, сказано: "В архивах Минюста, КГБ, МВД и Прокуратуры БССР, союзных органов материалов и документов, относящихся к событиям в Куропатах, не найдено". В мае 1992 года это подтвердил председатель КГБ Беларуси Э.И.Ширковский: "документов до сих пор нет" /"Белорусская нива", 2.06.92 г./. В то же время документы о спецучастках НКВД в окрестностях Минска, несомненно, в КГБ имеются. А материалов о событиях в Куропатах нигде нет потому, что гитлеровцы документы о своих преступлениях не направляли ни в КГБ, ни в МВД, ни в другие советские организации. Однако сейчас, в наши дни, попытки фабрикации отсутствующих документов /как это уже было в "Катынском деле"/, по-видимому, будут — иного выхода у наших оппонентов нет. Мы к этому готовы. Хотелось бы, чтобы были готовы и граждане нашей республики, особенно те, кто, по нашим наблюдениям, уже начинает понимать, кому и для чего понадобились в 1988 году "Куропаты", какую роль они сыграли в развале нашей страны и в нашем нынешнем плачевном положении.

В.П.КОРЗУН, председатель общественной комиссии по расследованию преступлений в так называемых Куропатах, член Минского городского клуба исторических знаний.

■ Чрезвычайная ситуация

ПОСТУПИЛ СИГНАЛ «SOS»...

В жизни возникает немало чрезвычайных ситуаций, аварий, стихийных бедствий, пожаров и т.д. Беда в большинстве случаев приходит неожиданно, грозит тяжелыми последствиями. Дай Бог ее миновать. Ну а если случилось несчастье, неординарная ситуация? Тогда мы срочно обращаемся к службе, которая поможет нам в беде, вовремя окажется на месте происшествия. В Солигорске это специализированная аварийно-спасательная часть, которая создана в мае 1992 года на базе бывшего отряда быстрого реагирования, подчинявшегося в то время Совмину СССР. Специализированная часть подчиняется только непосредственно Министерству внутренних дел Республики Беларусь и функционирует в пределах всей республики. Наш собеседник — начальник части майор *Е.М.ФИЛИППОВ.*

— Евгений Михайлович, специализированная аварийно-спасательная часть — это...

— ... 25 человек штата, из них 5 офицеров, а остальные — сержантско-рядовой состав. Это химики-дозиметристы, мастера-спасатели, инструктора-водители и мастер газодымозащитной службы... Имеем 12 единиц аварийно-спасательной, пожарной и инженерной современной техники.

— С такими ребятами и в огонь, и в воду...

— Наше подразделение военизированное. Все служащие имеют среднее специальное и высшее образование. Восемь человек прошли недавно переподготовку в Новомосковске /под Москвой/ в институте повышения квалификации по программе мастеров-спасателей. Весь личный состав — это физически крепкие, закаленные люди, которые дружат с физкультурой и спортом. Так, начальник смены старший лейтенант Владимир Демидович /выпускник Минского института физкультуры/ — мастер спорта по лыжным гонкам, призер чемпионата мира по лыжному спорту в Норвегии среди ветеранов. Я — кандидат в мастера спорта по пожарно-прикладным видам спорта. Да и большинство служащих части имеют разряды по разным видам спорта. Быть "в форме" помогают и плановые /раз в квартал/ учения, приближенные к боевым.

— Каковы основные задачи части?

— Проведение первоочередных аварийных и пожарно-спасательных работ, ликвидация аварийных и чрезвычайных ситуаций.

— Где показал себя в деле личный состав части?

— В 1992 году мы тушили пожар на торфяниках вблизи деревень Большой Рожан, Летенец. В том же году загорелся лес, огонь надвигался на склады с техникой около Слуцка. Опасность удалось ликвидировать благодаря умелым действиям лейтенанта О.Васильченко, водителей сержантов — В.Исаени, А.Богачева, других наших специалистов. В минувшем году довелось тушить пожар в цехе реагентов на промплощадке Третьего рудоуправления производственного объединения "Беларуськалий", проводить водолазные работы по поиску утонувших.

Часть ждала выезда на ликвидацию наводнения в районе реки Припять, но там обошлись без нас.

— Евгений Михайлович, были ли в вашей службе нештатные ситуации?

— Как-то к нам поступил сигнал из милиции — на разгрузочной площадке УПТК стройтреста № 3 в металлическую емкость с бензолом упал подросток. Наш специалист надел специальный германский антихимический костюм и вытащил тело. Были и другие сложные ситуации.

— Функции части — это широкий круг вопросов, проблем, контакт с предприятиями, организациями...

— У нас прежде всего тесный контакт со штабом гражданской обороны города, пожарной частью, милицией, производственным объединением "Беларуськалий". Учения проводим совместно с личным составом штаба гражданской обороны.

— Кто может попасть к вам на службу?

— Юноши, годные по состоянию здоровья для службы в МВД, имеющие несколько технических специальностей. Из 10 желающих, только 3 проходят военно-врачебную комиссию. Так что требования к здоровью особые. Тот, кто служит в части, освобождается от службы в Вооруженных Силах. Кстати, у нас проходят практику учащиеся отделения противопожарной техники и безопасности Солигорского горно-химического техникума.

— Евгений Михайлович, дежурный получил сигнал "SOS". Действия части?..

— В течение одной минуты смена в составе семи человек выезжает на место аварии или чрезвычайного происшествия в любой район республики и начинает действовать. Остальной личный состав — второй эшелон прибывает туда спустя полтора часа.

— Успехов вам в вашей нелегкой, но интересной службе, высокой боевой готовности.

— Спасибо. Будем стараться поддерживать ее на должном уровне.

Беседовал Анатолий ПАНАСЕНКО.

■ На карце Мiншчыны

Таямніцы — побач

КАЛІ ў школу прыходзіць дзіця, дарослыя спяшаюцца як мага хутчэй нашпігаваць яго рознабаковай інфармацыяй. Знаёмячы вучня-пачаткоўца з далёкімі планетамі, здараецца, настаўнікі забываюцца, што адлік крокаў на дарозе ў свет варта пачынаць з роднай старонкі. З вёсачкі, на якую глядзяць школьныя вокны.

Углядаешся ў ваколіцы, услухаешся ў назвы родных лугоў і балацінак, палеткаў і пагоркаў. Колькі таямніц схавана ў словах, якія ўжо не надта часта трапляюць на ваш слых!

Вось і адна з самых старадаўніх на пухавіцкай зямлі — вёска Турын. Прайдзіцеся па яе доўгай вуліцы. Пагутарце з людзьмі сталага веку. І яны шмат пра што вам раскажуць. Калі на заранку Савецкай улады пачалося рассяленне вялікіх вёсак, ствараюне хутароў і пасёлкаў, парадзеў тады і Турын. А ў яго ваколіцах узніклі такія пасяліцы, як Кудзёрка, Смычка, Бабы, Зара, Вясёлая Горка, Жарковы, Гумнішча, Пусты Вугал. Пытаюся ў Аляксандра Іванавіча Смеяновіча пра адну з назваў. Задумаўшыся на хвіліну, адказае:

— Кудзёрка... Адразу за вёсачкай рос хмызняк. Звалі тую мясціну, тое ўрочышча — Кудзёрка, Мясціна, Лапінка, Кудзёрачка... Так і казалі: "Пойдзеш у Кудзёрку". Хадзілі туды па грыбы, хадзілі гуляць...

Гісторыя многіх назваў сцерлася, згубілася. Праўда, сутнасць, характар некаторых з іх, ліпы, на паверхні. Як жа звалася, як часам працяваюць звашча і сення сенакосы, лясныя масівы ў ваколіцах Турына? Сена касіць хадзілі і ў Капусніцу, і ў Задвор'е. Дровы ж нарыхтоўвалі, лес на будоўлю пілавалі ў Задзешаве, Селішчы. Па ёлку пад Новы год у Каршуны хадзілі. Ёсць яшчэ і больш далёкі ад вёскі масіў — Бабровіна.

На архітэктурную планіроўку Турына, вёсачак, што ўзо фарміруецца, здаўна ўплываў Стары Шлях — дарога з мястэчка Пухавічы на Ігумен (сучасны Чэрвень) праз Турын. Мясціна паміж пасёлкамі Ельнік і Кудзёрка завецца Чэсткі. Якраз тут некалі стаяў панскі маёнтак.

Паўз Турын пралягае рэчышча вядомай на Міншчыне ракі — Свіслачы, якая моцна пацярпела ад людской бездзейнасці. Ля Свіслачы ёсць і мясціна з традыцыйнай назвай Лысая Гара. На Беларусі іх — незлічоная колькасць. Праз колькі кіламетраў у Пухавічах на пакручастым беразе рэчкі Цітаўкі таксама ёсць Лысая Гара. А яшчэ каля турынскага разбегу Свіслачы, якраз там, дзе ў яе воды прымешваецца ўсё багацце другой ракі — Волмы, месціцца луг Лясковіцы. А ў сутоцы Волмы і Свіслачы высіцца курган Гарадок. Гавораць, што насыпалі яго салдаты Напалеона.

Блукаючы ў ваколіцах Турына, вы натрапіце яшчэ на лясны масіў Выпуск. Гэта насупраць пасёлкаў Ельнікі і Кудзёрка. А паміж знаёмымі ўжо нам Каршунамі і Селішчам ад самага Светлага Бора (вёска, дзе размешчана кардонная фабрыка) і да Ізбішча цягнецца яшчэ таямнічы "шыя" — сенакос кіламетраў пяць даўжынёю. А завуць яго Зарасошча.

Будзеце ехаць да Турына з боку Угальца, то дарога завядзе вас да балаціны. А мост цераз яе — Красны Масток. Дык вось, і для адкрыцця таямніц турынскіх мікраарганізмаў патрэбен нам Красны Масток. Мо болей тады будзем ведаць пра нашу мінуўшчыну, пра свае карані. Не абмінаючы роднае і блізкае, больш зразумелай нам стане дарога і ў вялікі космас.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

СВЯТА САПРАЎДНАГА МАСТАЦТВА

Чаруючыя гукі «Паланеза» запоўнілі залу гарадскога Дома культуры. І ў танцы паплылі пары — зусім маленькія гімназісты, вучні сярэдніх класаў, старшакласнікі.

У гэты веснавы дзень паўнаўладным гаспадаром Дома культуры стала яго вялікасць Мастацтва. Мастацтва нясмелае і часам няўпэўненае, бо для пачатковцаў гэта былі першыя спробы выхаду на «вялікую» сцэну. Але ад гэтай няўпэўненасці яно не стала менш узвышаным і трапяткім.

Наадварот, гэты сакавіцкі дзень стаў сапраўдным святам. Адчуванне свята жыло і ў прасторным фае другога паверха, дзе можна было пабачыць, што зрабілі педагогі і іх выхаванцы ў школьных майстэрнях, на ўроках і ў гуртках. Не толькі пабачыць, але і набыць. Шмат цёплых водгукаў атрымалі карціны Эдуарда Мацюшонка і яго вучняў, членаў гуртка мастацкай творчасці Ірыны Казанавай і Антаніны Мікуліч.

А на сцэне дэманстравалі сваё майстэрства школьныя артысты. Гэта не было мастацкай самадзейнасцю ў звычайным разуменні. Па-першае, «творчы почырк» аматараў сцэны адрозніваецца ад самадзейнага большым прафесіяналізмам. Па-другое, гімназісты паказалі на канцэрце ўсё тое, чаму навучыліся на занятках і ў вольны час.

Харэаграфія стала для гімназістаў абавязковым прадметам праграмы. Таму так шмат у канцэрце розных танцаў — жартоўных, класічных, сучасных. Іх пастаноўку ажыццявіла педагог Ірына Сідаровіч.

Сто пяцьдзесят гімназістаў вучацца іграць на розных інструментах. Кожны другі з іх стаў удзельнікам канцэрта. А выступленне ансамбля народных інструментаў пад кіраўніцтвам Валерыя Шчоголева было асабліва запамінальным.

Разам з выхаванцамі выйшлі на сцэну педагогі Сяргей Скаражонак, Аксана Лузьміна, Вольга Канецкая, Вольга Трыдзенская.

Удалым аказаўся дэбют пачынаючых паэтаў.

І добра, што канцэрт не стаў традыцыйным аглядам-конкурсам, што не было на ім пераможаных і пераможцаў, а арганізатары пастараліся зрабіць яго сапраўдным святам

Наталля ВАЛЫНЕЦ.

■ Футбол

Подых фінішу

Толькі шэсць тураў засталося правесці да канца чэмпіянату Рэспублікі Беларусь па футболу камандам першай лігі. На фінішы кожнае завяванае або страчанае ачко можа аказацца рашаючым у размеркаванні прызавых месц.

У 24-м туры "Дынама-93" страціла ачко ў Гродне, згуляўшы ўнічыю з "Нёманам" — 1:1, і цяпер на два ачкі адстае ад мінскіх дынамаўцаў, якія ў Бабруйску з лікам 2:1 выйгралі ў "Фандока".

Прэтэндэнты на "бронзу" — магілёўскі "Днепр" і віцебскі КІМ у прайшоўшым туры сустрэліся паміж сабой. Перамаглі магіляўчане — 2:0. У абедзвюх каманд стала па 33 ачкі.

А вось вынікі астатніх матчаў 24-га тура: "Тарпеда" (Мінск) — "Маладзечна" — 0:0, "Тарпеда" (Магілёў) — "Будаўнік" — 1:0, "Шахцёр" — "Шыннік" — 0:1, "Гомсельмаш" — "Лакаматыў" — 0:3, "Дынама" (Брэст) — "Ведрыч" — 1:0.

Матчы наступнага тура пройдуць 20 і 21 мая.

За адну пуцёўку

Толькі адна каманда другой лігі атрымае права ў наступным чэмпіянаце выступаць у групе мацнейшых. На гэта рэальна прэтэндуе лідскі "Абутнік", які набраў 34 ачкі і апярэджвае "Палессе" на 4 ачкі.

З каманд нашай вобласці лепш за іншых выступае "Сантанас" з вёскі Самахвалавічы Мінскага раёна, але займае толькі сёмае месца. Тарпедаўцы Жодзіна, прайграўшы "Хіміку" — 1:3, маюць толькі 17 ачкоў, а гэта адзінаццаты радок турнірнай табліцы.

Дуэт лідэраў

У трэцяй лізе чэмпіянату Беларусі ўпэўнена лідзіруюць мінская "Атака-Аура" і гродзенскі "Кардан-Флайерс", у якіх па 39 ачкоў.

Згуляўшы ўнічыю з мінскай камандай "Дынама-ЮНІ" — 1:1, барысаўская "Фамальгаут" цяпер адстае ад лідэраў на два ачкі.

У ніжняй частцы турнірнай табліцы знаходзяцца клецкая "Рада", "Зара" з калгаса імя Скварцова і Маёрава Старадарожскага раёна, стаўбцоўскі "Нёман" і любанская "Арэса".

(Наш кар.).

■ Нагадалі фотаздымкі

НА АДВАРОТНЫ БОК МЕСЯЦА

Паважаны чытач, перад табой фотаздымкі юных фізкультурнікаў сярэдняй школы № 1 г.Слуцка. Хлопчыкі, напэўна, і самі яшчэ не ведаюць, як складзецца іх лёс, якіх паказчыкаў даб"юцца ў спорце. Цяпер для іх галоўнае — добра вучыцца, прымаць актыўны ўдзел у грамадскай рабоце, бо школа, дзе яны набываюць веды — адна са старэйшых у нашай рэспубліцы. Ёй сёлета спаўняецца 377 гадоў. Амаль чатыры стагоддзі. Да гонару яе педагагічнага калектыву, тут сабрана шмат матэрыялаў пра гэтую навучальную ўстанову. А настаўнік Рыгор Родчанка дзесяць гадоў таму назад у выдавецтве "Народная асвета" выдаў кнігу "Старэйшая школа Беларусі". Ганаруся, што маю яе з дароўным надпісам аўтара. Менавіта з гэтага выдання я і прыгадаў славутых людзей...

Дзяцінства ва ўсе часы вясёлае, бесклапотнае. Гэтак жа бегалі, узнімалі над сабой гіру і тыя, хто тут вучыўся сто гадоў назад. Ведаем, кім многія з іх сталі. Напрыклад, А.Непакайчыцкі. За ўдзел у вайне з Турцыяй у 1853 годзе ён атрымаў званне генерал-лейтэнанта і быў узнагароджаны залатой зброяй. Настаўнікі і вучні ганарацца, што ў іх школе вучыўся доктар тэхнічных навук С.Косберг. Пад яго кіраўніцтвам створана серыя ракетных рухавікоў, якія былі ўстаноўлены на апошніх ступенях ракет-носьбітаў, што вывадзілі ў космас пілатуемыя караблі, штучныя спадарожнікі Зямлі і аўтаматычныя станцыі. Адзін з кратэраў на адваротным баку Месяца носіць яго імя. І яшчэ пра аднаго выпускніка, які прысвяціў сваё жыццё арміі, — У. Дубовіка, генерал-лейтэнанта, удзельніка грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў. Доўгі час працаваў выкладчыкам Ваеннай акадэміі імя Фрунзе, узначальваў ваенную дэлегацыю краіны ў ААН, быў ваенным аташэ ў ЗША.

А хіба ж можна не нагадаць выдатнага спецыяліста ў галіне астрафотаметрыі, прафесара, дырэктара Маскоўскай абсерваторыі В.Цяраскага /1849-1925/. Гэта ён вылічыў велічыню Сонца і вызначыў ніжэйшую мяжу яго тэмпературы.

Тут набылі адукацыю класік айчыннага акушэрства прафесар А.Красоўскі, дактары медыцынскіх навук І.Няшкоўскі, А.Бржазоўскі, доктар біялагічных навук І.Сяржанін, акадэмік АН рэспублікі А.Вечар і іншыя.

Першую сярэднюю школу можна назваць і літаратурным інстытутам.

А колькі празаікаў і паэтаў вучылася ў яе сценах — Я.Белабоцкі, І.Капіевіч, З.Даленга-Хадакоўскі, А.Абуховіч-Бандынэлі, Э.Паўловіч, А.Плуг, Я.Дыла, Б.Белаблоцкі, Л.Клейнбарт, Я.Скрыган, С.Ліхадзіеўскі, Г.Бярозка, А.Вечар. Спадзяюся, што абавязкова трэба сказаць "і іншыя", бо за развіццём падзей цяжка ўсачыць.

І апошні штрых, звязаны з літаратурай. Са сцен школы выйшаў К.А.Петрусевіч, вядомы адвакат, які абараняў на судзе ў 1908 г. Якуба Коласа, а ў 30-я гады выступаў на судзе ў абарону Максіма Танка. Гэты чалавек з"яўляецца прататыпам Петрусевіча ў трылогіі Я.Коласа "На ростанях". Дарэчы, у 1922-1923 гадах у гэтай школе Я.Колас чытаў лекцыі і праводзіў семінары. Слухачам курсаў ён чытаў сваю паэму "Новая зямля", якая ў той час яшчэ не была надрукавана...

Закончу тым, з чаго пачаў: жывіце так, хлопчыкі, каб і вашымі імёнамі назвалі кратэры на Месяцы. Для такога творчага ўзлёту вашы стартавыя ступені — школьная парта, спартыўная зала — вельмі многа значаць...

Уладзімір КОБРЫН.
Фота Альберта Сімона.

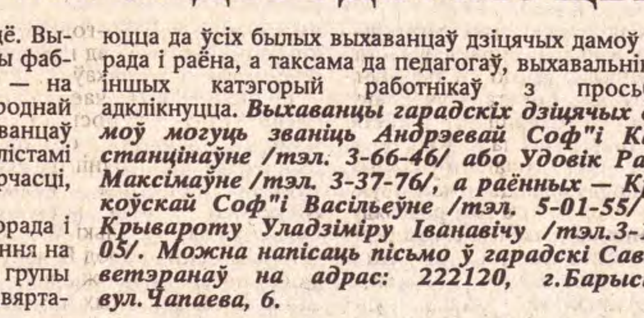
■ Пісьмо з Барысава

АДГУКНІЦЕСЯ, БЫЛЫЯ ДЗЕТДОМАЎЦЫ!

Пасля вызвалення Беларусі ад фашысцкіх акупантаў на яе тэрыторыі засталося многа дзяцей-сірот, бацькі якіх альбо загінулі ад рук нямецкіх катаў, альбо памерлі ад голаду, хвароб. Таму ў ліпені 1944 года было прынята ўрадавае рашэнне аб стварэнні дзіцячых дамоў. На Барысаўшчыне тады было адкрыта сем такіх устаноў: тры — у раёне /Вяляціцкі, Лошніцкі і Стара-Барысаўскі/ і чатыры — у горадзе, куды былі прыняты бяздомныя дзеці з Барысаўскага, Бягомльскага, Крупскага, Плешчаніцкага і Смалявіцкага раёнаў.

Праіснавалі дзіцячыя дамы дзесяць гадоў. За гэты час яны далі прытулак тысячам дзяцей, якія атрымалі там сямігадовую адукацыю і пуцёўку ў жыццё. Выпускнікі дзіцячых дамоў накіроўваліся ў школы фабрычна-заводскага навучання, а старэйшыя — на будоўлі, аднаўленне разбуранай вайной народнай гаспадаркі рэспублікі. Многія з былых выхаванцаў гэтых дамоў пазней сталі добрымі спецыялістамі прамысловай і сельскагаспадарчай вытворчасці, адукацыі, іншых галін народнай гаспадаркі.

Другога ліпеня гэтага года грамадскасць горада і раёна будзе адзначаць 50-годдзе з дня ўтварэння на Барысаўшчыне дзіцячых дамоў. Ініцыятыўныя групы па арганізацыі і правядзенню ўрачыстасцей звяртаюцца да ўсіх былых выхаванцаў дзіцячых дамоў горада і раёна, а таксама да педагогаў, выхавальнікаў, іншых катэгорый работнікаў з просьбай адклікнуцца. ***Выхаванцы гарадскіх дзіцячых дамоў могуць званіць Андрэевай Соф"і Канстанцінаўне /тэл. 3-66-46/ або Удовік Раісе Максімаўне /тэл. 3-37-76/, а раённых — Круkоўскай Соф"і Васільеўне /тэл. 5-01-55/ ці Крывароту Уладзіміру Іванавічу /тэл.3-16-05/. Можна напісаць пісьмо ў гарадскі Савет ветэранаў на адрас: 222120, г.Барысаў, вул.Чапаева, 6.***

ХАТНІ ЭКРАН!

19 мая, чацвер

Беларускае тэлебачанне

17.30. Навіны.
17.40. "Узлёт Сіняй птушкі". Г.У.Навасельцава.
18.10. Абласныя навіны (Гродна).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Зачытайце маё пісьмо...
19.05. Парады агароднікам.
19.35. "Так гэта было...".
20.10. Пазіцыя ўрада.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. "Крок".
23.15. Надвор'е.
23.25. НІКа.
23.40. "У джазе толькі дзяўчаты". Маст.фільм.

Канал "Астанкіна"

15.40. Музыканты. Вядучы — А.Агаміраў.
16.10. ...Да 16 і старэйшым.
16.50. Тэхнадром.
17.25. За кулісамі.
17.45. Дакументы і лёсы.
17.50, 20.35. Надвор'е.
17.55. "Раскол". 6-я серыя.
18.55. "Споведзь абачлівага чалавека".
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Лато "Мільён".
21.15. "Бедны багач". Маст.фільм (Італія).
23.05. Музагляд.

Канал "Расія"

15.50. Там-там навіны.
16.10. Новая лінія. "Еўропа—Азія".
16.40. Конны спорт.
17.40. Свята кожны дзень.
17.50. Экспацэнтр прадстаўляе.
17.55. У свеце аўта- і мотаспорту.
18.25. Свая гульня.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. "Санта-Барбара". Тэлесерыял.
20.25. Ніхто не забыты.
20.30. Рэпарцёр.
20.45. Правінцыяльныя пісьмы.
21.20. Чароўны свет балета.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Экран крымінальных паведамленняў.
23.05. Вячэрні салон.

20 мая, пятніца

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Дзелавая хроніка.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
8.45. Фільм-канцэрт.
9.00. Тэлебачанне — школе. Выяўленчае мастацтва.
9.30. "У джазе толькі дзяўчаты". Маст.фільм.
12.15. "Пяць зорак".
13.15. Пазіцыя ўрада.
13.30. Навіны.
15.30. Для школьнікаў. Ці любіце вы тэатр?
16.10. Педагагічны экран.
16.30. "На крылах кажана".
17.30. Навіны.
17.40. Шукаем ініцыятыўных.
18.00. Дзелавая хроніка.
18.10. Абласныя навіны (Магілёў).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Рок-айленд-шоу.
20.00. Рэйтынг.
20.15. Студыя "Тэлесябрына".
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Пяць хвілін на жарты.
21.50. "Дакрананне рукі".
23.35. Надвор'е.
23.45. НІКа.
0.10. "Я+Я". Мужчына і жанчына.

Канал "Астанкіна".

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.20. Навіны.
8.20. "Пудзіла з паддашкавага акна".
9.55. Дні армянскай культуры ў Маскве.
10.25. Каму жывецца весела.
10.50, 24.00. Прэс-экспрэс.
11.20. Паломніцтва ў Меку.
14.25. Прадпрымальнік.
15.00. Бізнес-клас.
15.15. "Пудзіла з паддашкавага акна".
16.50. Азбука ўласніка.
17.25. Навіны культуры.
17.40. Чалавек і закон.
18.10, 20.35. Надвор'е.
18.15. "Дыялог з Еўропай". Вядучы — Д.Кісялёў.
18.45. Поле цудаў.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Чалавек тыдня.
21.05. "Дэн Огаст". Тэлесерыял.
22.05. Том Джонс у Маскве.
23.20. Аўта-шоу.
23.35. Праграма "Х".

Канал "Расія"

6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.25. Антракт. Н.Каралёва, І.Нікалаеў.
8.35. Паехалі.
8.45. "Санта-Барбара".
9.35. Тэлегазета.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Суседзі па планеце.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Ваенны кур'ер.
16.20. Новая лінія.
16.50. "Прыгоды марскога коціка Сэмі".
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. Экспацэнтр прадстаўляе.
18.00. Тэлеконкурс юрыстаў.
18.45. "Чалавек у рамцы".
19.25. Падрабязнасці.
19.35. "Каханне — гэта весела, каханне — гэта сумна".
21.25. "К-2": Абзац.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. "Чалавек з Карлеона". Маст.фільм (Італія).

8 канал

19 мая, четверг

18.00. Многосерийный фильм "Карусель".
18.20. "Журнал путешествий": Австралия, Англия.
10.00. Телесериал "Лабиринт правосудия", "Город мирового класса".
20.00. Мультсериал "Вольтрон".
20.30. Телесериал "Морена Клара". 9 серия.
21.20. "Новости", ММ-4.
21.35. "Файт". Кикбоксинг.
21.55. "Детектив... Боевик...". Художественный фильм "Смертельные удары Шао Линя".
Заявки на прокат рекламных роликов в эфире 8 канала принимаются по телефону: 27-60-71.

20 мая, пятница

18.00. Многосерийный фильм "Карусель".
18.25. Музыкальная программа.
18.50. СОЛТЭК, "Доремифасольки".
19.00. Телесериал "Лабиринт правосудия", "Порука".
20.00. Мультсериал "Вольтрон".
20.30. Телесериал "Морена Клара". 10 серия.
21.20. Время местное.
21.45. "Норден". Художественный фильм.

Наш адрас:
220013, гор.Мінск, вул.Б. Хмяльніцкага,10-А,паверх 9, рэдакцыя газеты "Мінская праўда".

ТЭЛЕФОНЫ:
прыёмнай рэдакцыі —68-29-76,
намесніка галоўнага рэдактара —68-25-81,
адказнага сакратара —68-26-48,
сакратарыята —68-26-48,
аддзелаў: Саветаў —68-26-38,
адукацыі і культуры —68-25-76,
сацыяльна-эканамічнага —68-25-43,
грамадска-палітычнага —68-25-42,
інфармацыйна-аналітычнага —68-28-33,
пісьмаў і маральна-бытавых праблем —68-25-83,
ілюстрацыі —68-25-03,68-26-48,
камерцыйнага — 68-25-86,
бухгалтэрыі —68-26-65.
Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў:
у Барысаве —(8-277)5-15-61,Вілейцы —(8-271)5-57-86,Нясвіжы—(8-270)5-41-88,
Салігорску — (8-210) 2-49-60.

ЗАСНАВАЛЬНІК – Мінскі абласны Савет народных дэпутатаў, 220625, г.Мінск, вул. Энгельса, 4.
"Мінская праўда"— орган Мінскага абласнога Савета народных дэпутатаў.

Галоўны рэдактар М.А.ШЛОМА.

Рэдакцыя можа друкаваць матэрыялы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.
Адказнасць за падбор і дакладнасць апублікаваных фактаў і іншых звестак нясуць іх аўтары.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Час падпісання ў друк: па графіку 22.10.
Нумар падпісаны ў 22.00.
Набрана і зверстана на настольна-выдавецкім комплексе "Мінскай праўды".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку".
220013, г.Мінск, пр. Ф.Скарыны, 79.
Тыраж 17763. Індэкс 63923. Зак.№51.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12